

Μουσεία 11 2011 ΜΑΪΟΣ

ΣΥΜΠΟΣΙΟ

ΓΙΑ ΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΚΡΟΠΟΛΗΣ
ΙΔΕΟΛΟΓΙΑ, ΜΟΥΣΕΙΟΛΟΓΙΑ, ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ

**Α' ΜΕΡΟΣ. «Με αφορμή το Μουσείο Ακρόπολης:
Ιδεολογία, Μουσειολογία, Αρχιτεκτονική»**
Θεσσαλονίκη, Νέο Κτίριο Επιτροπής Ερευνών Α.Π.Θ.,
Παρ. 13 & Σάβ. 14 Μαΐου 2011

**PART 1. *Beyond the New Acropolis Museum:
Ideology, Museology and Architecture***
Thessaloniki, New Building of the Research Committee,
Aristotle University of Thessaloniki, 13 and 14 May 2011

Περίληψεις και Βιογραφικά Ομιλητών

Ανδρέας Ανδρέου, Αν. Καθηγητής Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

‘Η Ακρόπολη και τα μνημεία της στα σχολικά εγχειρίδια του Δημοτικού την περίοδο 1974-2011: Αρχαιολογικές, ιδεολογικές και συμβολικές αναπαραστάσεις ενός «ένδοξου παρελθόντος»’

Περίληψη

Τα κλασικά μνημεία της Ακρόπολης, ιδιαίτερα ο Παρθενώνας και τα μάρμαρά του, αποτελούν χαρακτηριστικό παράδειγμα της πολιτικής και συμβολικής χρήσης της ελληνικής αρχαιολογίας στο βαθμό που έχουν εγγραφεί στη συλλογική μνήμη και στη συνείδηση των Ελλήνων ως μνημεία που εκφράζουν τα υψηλότερα αισθητικά ιδεώδη της αρχαιότητας και έχουν αναγορευθεί σταδιακά σε εθνικά σύμβολα αλλά και σε πεδία ετερόκλιτων κοινωνικών και πολιτικών διεκδικήσεων. Η παραπάνω γενική θέση παρουσιάζει ποικίλες εκδοχές στο δημόσιο λόγο και στην κοινωνική και πνευματική ζωή, όπως για παράδειγμα στην εκπαίδευση. Στην εργασία ανιχνεύεται και αναλύεται η συμβολή των σχολικών εγχειριδίων του δημοτικού σχολείου τριών διαφορετικών γενιών (1974-1982, 1982-2006, 2006 έως σήμερα) στην αναπαραγωγή συλλογικών αναπαραστάσεων σχετικά με την Ακρόπολη, τον Παρθενώνα και τα άλλα μνημεία στον «ιερό βράχο». Τα σχολικά εγχειρίδια λόγω της ιδιαιτερότητάς τους ως πληροφοριακά, πολιτικά και παιδαγωγικά μέσα, αποκρυσταλλώνουν στο περιεχόμενό τους πολλαπλές όψεις της κοινωνικής πραγματικότητας και λειτουργούν ως πολιτιστικοί μεταβιβαστές με ιδιαίτερη δυναμική, ειδικά όταν χρησιμοποιούνται τόσο εκτεταμένα και σε καθημερινή βάση, όπως στην ελληνική περίπτωση. Αυτή η πρόθεση για μετάδοση της πολιτισμικής παράδοσης είναι ιδιαίτερα εμφανής στις αφηγήσεις που διατυπώνονται στα σχολικά εγχειρίδια για τον υλικό πολιτισμό του παρελθόντος με την Ακρόπολη και τον Παρθενώνα να συνιστούν την κορωνίδα των προβεβλημένων αρχαιολογικών τόπων. Από την ανάλυση του υλικού μας προκύπτει ότι, παρά το γεγονός ότι τα σχολικά εγχειρίδια του Δημοτικού Σχολείου των τριών υπό εξέταση περιόδων διαφοροποιούνται σημαντικά ως προς τη μορφή, το περιεχόμενο και την παιδαγωγική αντίληψη, η Ακρόπολη και τα μνημεία της διατηρούν πάντοτε μια ισχυρή θέση, σε κειμενικό και εικονογραφικό επίπεδο, ενώ οι διαφοροποιήσεις ως προς τις νοηματοδοτήσεις που παρατηρούνται δεν αποκλίνουν από τον κανόνα της ιδεολογική χρήσης της αρχαιολογικής πληροφορίας και τη συμβολικής αξιοποίησης των μνημείων στο παρόν.

Andreas Andreou, Assistant Professor, Department of Primary Education, University of Western Macedonia

‘The Acropolis and its monuments in Primary Education textbooks of the period 1974-2011: archaeological, ideological and symbolic representations of a “glorious past”’

Abstract

The classical monuments of Acropolis, first and foremost Parthenon and its marbles, are typical examples of the political and symbolic uses of Greek archaeology. These monuments in the collective memory and consciousness of the Greek people are perceived as expressions of the highly aesthetic ideals of antiquity and gradually have become national symbols and arenas of ambiguous

social and political demands. This appreciation of the Acropolis monuments appears in various versions in the public discourse, social sector and intellectual life, for example in education. In the present paper we identify and analyze the Primary Education textbooks of three different periods (1974-1982, 1982-2006, 2006-2011) as media that reproduce collective representations concerning the Acropolis, the Parthenon and the other monuments of the "Sacred Rock". School textbooks, due to their character as informative, political and educational agents, imprint multiple sides of social life and function as cultural transmitters with specific dynamics. The textbooks' ability of cultural transmitting is quite obvious in their narratives concerning the material culture of the past and in that case Acropolis and Parthenon constitute the climax of the promoted ancient places. Despite the fact that the textbooks under discussion are quite different on terms of form, content and educational approach, our analysis indicates that Acropolis and its monuments hold a powerful status in textual and visual terms and regardless any meaning differentiations they don't deviate from the rule of the ideological and symbolic use of the archaeological information concerning the monuments of the past.

Βιογραφικό

Ο Αντρέας Π. Ανδρέου είναι Καθηγητής με αντικείμενο «Ιστορία και Πολιτισμός στην Εκπαίδευση» στο Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Φλώρινας, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας. Σπούδασε Κλασική Αρχαιολογία, Βυζαντινολογία και Αρχαία Ιστορία στο πανεπιστήμιο του Μάιντς και Κλασική Φιλολογία - Κλασική Αρχαιολογία στο πανεπιστήμιο της Χαϊδελβέργης της Δ. Γερμανίας. Είναι διδάκτορας της Φιλοσοφίας (στην Κλασική Αρχαιολογία) του Γουτεμβέργιου Πανεπιστημίου του Μάιντς. Τα επιστημονικά - ερευνητικά του ενδιαφέροντα αφορούν τη Διδακτική της Ιστορίας, την Τοπική Ιστορία, τη Μουσειακή Εκπαίδευση, την Αρχαία και Βυζαντινή ιστορία, την Αρχαία Ελληνική Τέχνη, τα σχολικά εγχειρίδια ιστορίας και η έρευνά τους, αντικείμενα τα οποία διδάσκει σε Προπτυχιακό και Μεταπτυχιακό επίπεδο. Έχει εκδώσει 6 μονογραφίες, άρθρα σε ελληνικά και διεθνή επιστημονικά περιοδικά και εργασίες σε πρακτικά συνεδρίων πανελληνίας και διεθνούς εμβέλειας. (aandreou@uowm.gr).

Μαρία Βίγλη, Διδάκτωρ Ιστορίας της Τέχνης, Πανεπιστήμιο Paris IV-Sorbonne

‘Galleries Nationales du Grand Palais (Παρίσι) και νέο Μουσείο της Ακρόπολης: μουσειολογικές πρακτικές και διαχρονία. Συσχετισμοί’

Περίληψη

Από το 1966, οπότε και ξεκίνησε η λειτουργία της, η Εθνική Πινακοθήκη (Galeries Nationales) του κρατικού ιδρύματος Grand Palais στο Παρίσι ανταποκρίθηκε στο αίτημα για κριτική αποτίμηση της τέχνης, αλλά και ουσιαστική προώθηση των παιδαγωγικών σκοπών της. Η τάση αυτή επιβεβαίωσε τη γενικευμένη ανάγκη για την εκ νέου καθιέρωση της λεγόμενης «υψηλής κουλτούρας», μέσω πολιτιστικών γεγονότων μεγάλης εμβέλειας, στο γύρισμα του 20^{ου} αιώνα. Έτσι, τα καλλιτεχνικά

γεγονότα, που έλαβαν χώρα στα μεγάλα μουσεία της Ευρώπης και των Η.Π.Α με τη μορφή ενιαίων διεθνών εκθέσεων τη συγκεκριμένη χρονική περίοδο, εξυπηρέτησαν ακριβώς τους παραπάνω σκοπούς.

Η πρότασή μας έχει ως αφετηρία τα αποτελέσματα μιας έρευνας που πραγματοποιήθηκε κατά το ακαδημαϊκό έτος 2004-2005 στη Σχολή του Λούβρου, στο Παρίσι. Πιο συγκεκριμένα, παρουσιάζουμε ένα χαρακτηριστικό δείγμα μουσειακής πολιτικής σε διεθνές επίπεδο, μέσω της διαχρονικής πορείας της ιμπρεσιονιστικής μονογραφίας, όπως ειδώθηκε και αποδόθηκε από το γαλλικό μουσειολογικό ιδίωμα στα τέλη του περασμένου αιώνα. Μέσω αυτής της οδού, φιλοδοξούμε να αντιμετωπίσουμε τις εκάστοτε μουσειολογικές, αλλά και μουσειογραφικές πρακτικές των μεγάλων πολιτιστικών ιδρυμάτων στο γύρισμα του 20^{ου} αιώνα, ως ενδεχόμενους προπομπούς της φιλοσοφίας που θεμελίωσε τα μοντέρνα μουσεία του 21^{ου} αιώνα, όπως είναι και το νέο μουσείο της Ακρόπολης. Φρονούμε, τέλος, ότι ένας τέτοιος συσχετισμός θα μπορούσε να συμβάλει σημαντικά στη σύνθεση της εικόνας για τη σύγχρονη μουσειολογία, καθώς και για τον τρόπο με τον οποίο αυτή πραγματώνει την κοινωνική και παιδευτική αποστολή της στους σύγχρονους πνευματικούς ταγούς, μεταξύ των οποίων κατέχει εξέχουσα θέση και το νεοϊδρυθέν μουσείο.

Maria Vigli, Doctor of Art History, University Paris IV-Sorbonne

‘Galeries Nationales du Grand Palais (Paris) and new museum of Acropolis: museological practices and diachrony. Connotations’

Abstract

Since their existence, in 1966, the “Galeries Nationales du Grand Palais” in Paris responded to a demand for pedagogical and critical thought and also to a compelled tendency, repeatedly appearing in the projects of the museum foundations, especially at the end of the 20th century; legitimizing high culture through events of great appeal. Thus the international artistic exhibitions, that took place in major European and north-American museums during this period, served these exact purposes.

Our proposal has as a starting point a study conducted during the academic year 2004-2005 at the “Ecole du Louvre”, in Paris. More specifically, we are presenting a characteristic sample of museum policy on an international level, through the temporal course of impressionistic monograph, as viewed and conveyed by the French museological idiom, covering the period between 1980-2001. Using this example, we aspire to view the practices adopted each time by the great cultural foundations at the turn of the 20th century, as potential forerunners of the philosophy that established the modern 21th century museums, such as the new Acropolis museum. Finally, we believe that this connotation could significantly contribute to the synthesis of the image of contemporary museology, as well as in the way with which that accomplishes its social and educational mission towards the contemporary cultural leaders, amongst whom the newly founded museum holds an outstanding position.

Βιογραφικό

Γεννήθηκε στην Αθήνα. Απόφοιτος του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών (Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας). Μεταπτυχιακές σπουδές στην Ιστορία της Τέχνης (Πανεπιστήμιο Paris IV-Sorbonne) και στη Μουσειολογία (Ecole du Louvre). Διδάκτωρ Ιστορίας της Τέχνης (Πανεπιστήμιο Paris IV-Sorbonne). Εργάστηκε ως Ιστορικός Τέχνης στο Μουσείο Orsay και στην Πινακοθήκη Galeries Nationales du Grand Palais, στο Παρίσι. Έχει συμμετάσχει σε διεθνή συνέδρια και έχει συνεργαστεί με τα Πανεπιστήμια της Σορβόνης και των Ιωαννίνων ως εισηγήτρια Ιστορίας της Τέχνης. Ζει και εργάζεται ως εκπαιδευτικός στην Αθήνα.

Νίκος Βρανίκας, Αρχιτέκτων, Μουσείο Βυζαντινού Πολιτισμού

Διαχείριση του κτιριακού αποθέματος μουσείων: Δυνατότητες και περιορισμοί'

Περίληψη

Τα τελευταία χρόνια παγκοσμίως γίνονται προσπάθειες, απόρροια ενός ευρύτερου προβληματισμού και συζήτησης, για το πώς μπορεί να επιτευχθεί η βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης των κτιρίων. Σ' αυτή τη συζήτηση ελάχιστη είναι η συμμετοχή φορέων με μουσειακό ή πολιτιστικό χαρακτήρα και πολύ λιγότερες είναι οι προσπάθειες που γίνονται για τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης των κτιρίων - μουσείων.

Στην Ελλάδα υπάρχουν περισσότερα από 250 κρατικά μουσεία, στεγαζόμενα σε ένα πλήθος κτιρίων με περισσότερες διαφορές παρά ομοιότητες ως προς την ηλικία, το μέγεθος, την τυπολογία, το ύψος και βεβαίως και την ενεργειακή απόδοση. Κοινό, όμως, χαρακτηριστικό είναι η απαίτηση για επίτευξη σταθερών, υψηλών συνθηκών θερμικής άνεσης και ποιότητας αέρα.

Στα ελάχιστα παραδείγματα όπου υπάρχουν μελέτες με αντικείμενο τον ενεργειακό σχεδιασμό των μουσείων, μοιάζει να έχει διαμορφωθεί μία μελετητική τάση που εστιάζει περισσότερο στα ποσοτικά - οικονομικά οφέλη και λιγότερο στα ποιοτικά οφέλη και αποτελέσματα που θα επιφέρουν οι επεμβάσεις αυτές. Αντίστοιχα στις λίγες περιπτώσεις επεμβάσεων που αφορούν σε υφιστάμενα κτιριακά κελύφη μουσείων, οι μελέτες εστιάζονται κυρίως στην οικονομική διάσταση του θέματος και την εξοικονόμηση ενέργειας.

Στην εργασία παρουσιάζονται ποσοτικά και ποιοτικά μεγέθη για την ενεργειακή συμπεριφορά του κτιριακού αποθέματος μουσείων, καθώς και προτάσεις για την ορθολογικότερη διαχείρισή του.

Nikos Vranikas, Architect, Museum of Byzantine Culture, Thessaloniki

'Energy management of the museum buildings' stock: Potential and restrictions'

Abstract

During the last decades, particular emphasis was placed on the enhancement of the buildings' energy efficiency, on a global but level. This discussion focuses mainly on residential, office and commercial buildings, which account for more than 85% of the total energy consumption of the building sector.

Museums protect and represent the cultural heritage of nations and are consequently buildings of high importance, as well as of a significant representative character. In the context of energy and the environment, though, museum buildings very rarely energy efficient and do not always provide satisfactory indoor environmental conditions, whilst most of them are fully air-conditioned, in order to compensate deficiencies of the building envelope and to establish the indoor climate conditions necessary for the preservation of the exhibits. This state of affairs is a pity, because museums not only constitute a large number of buildings globally, but they are also visited by millions of people and have therefore an important educational function.

In Greece, there are more than 250 archaeological museums under the responsibility and supervision of the Greek Ministry of Culture and Tourism, operating in numerous buildings characterized mainly by differences rather than similarities regarding the age, the size, the typology, the use and the energy efficiency. There is, though, a common point in the management of the museum buildings: the need of consistent, sufficient conditions of thermal comfort and air quality.

The administration of the museum buildings, concerning both managerial and technical dimensions, is a quite complicated procedure. This is due to the aforementioned requisites but also due to the administrative structure of the Greek Ministry of Culture and Tourism as the supervising authority and, not seldom, to the museum's management as such.

In the few cases where plans about the building's energy performance improvement have been carried out, there is a tendency to focus primarily on the quantitative assessment of the building's performance and on the related economic benefits, not always paying the necessary attention to 'soft' parameters of the indoor environment, like the quality of lighting and air quality.

The current study presents quantitative and qualitative information on the energy behaviour of the museum buildings stock, gathered by means of an intensive field study, highlights typical weaknesses of Greek museum buildings and finally proposes some improvements to the administrative and managerial structure, aiming at the more effective implementation of energy efficiency measures.

Βιογραφικό

Nikolaos Vranikas was born in Athens in 1969. He studied Architecture at the Faculty of Architecture, University of Florence (Italy), specializing in Protection and Recovery of Historical and Architectural Heritage. He is currently completing his Doctorate (PhD) at the Department of Mechanical Engineering, at the Aristotle University of Thessaloniki, working on the management of museums' indoor environment.

Since 1993 he worked with the 8th Ephorate of Byzantine Antiquities and the Museum of Art, in Corfu, with the Museum of Byzantine Culture, in Thessaloniki, with the Hellenic Institute for Byzantine and Postbyzantine Studies, in Venice, and with the European Centre for Byzantine and Postbyzantine Monuments. His work is in the field of design, management and organization of permanent and temporary exhibitions as well as in the design and landscaping management of archaeological sites and restoration of monuments.

He is the author, or co-author, of 11 papers in journals and conferences and has given a series of lectures.

Δήμητρα Ζάπρη, Εκπαιδευτικός-μουσειολόγος

‘Επισκέπτες μουσειών: Διαδικασίες επιλογής και εξέλιξη του είδους’

Περίληψη

Η συνθετική αυτή εργασία επιχειρεί μια οικοσυστημική προσέγγιση στη σχέση του μουσείου με τον επισκέπτη του ως κριτήριο βιώσιμης και αειφόρου ανάπτυξής του. Τα μουσεία και οι επισκέπτες επαναπροσδιορίζονται ως οργανισμοί στον πυρήνα διαφορετικών μικροσυστημάτων σε ένα ευρύτερο σύστημα κοινωνικών, πολιτιστικών και πολιτικών συνθηκών. Όσο πιο ενεργή και αμοιβαία είναι η συμμετοχή του ενός μικροσυστήματος στο άλλο, τόσο πιο ισχυρή και έγκυρη είναι η σχέση τους σε επίπεδο μεσοσυστήματος.

Εφαρμόζοντας την οικοσυστημική ερμηνεία στην περίπτωση του Νέου Μουσείου της Ακρόπολης, η εργασία εντοπίζει παραδείγματα πρακτικών του Μουσείου που επηρεάζουν τη φύση και την ποιότητα της σχέσης του με τον επισκέπτη (ή και το μη-επισκέπτη). Τα αρχιτεκτονικά στοιχεία και οι εκθεσιακές και επικοινωνιακές πρακτικές του Μουσείου δεν καθορίζουν μόνο την εικόνα του, ούτε αποτελούν απλά πόλους έλξης «στατιστικού» πλήθους ανθρώπων, ώστε το Μουσείο να ανταποκριθεί σε οικονομικούς ή πολιτικούς στόχους. Σε κοινωνικο-πολιτιστικό επίπεδο, τα χαρακτηριστικά και οι πρακτικές του μουσειακού χώρου-τόπου λειτουργούν ως διαδικασίες επιλογής, που ευνοούν την «επιβίωση» ορισμένων «τύπων» επισκεπτών και θίγουν ζητήματα ταυτότητας, ετερότητας και κοινωνικής ένταξης.

Το ερώτημα που τελικά προκύπτει είναι: κατά πόσο ο εκσυγχρονισμός της εικόνας ενός μουσείου περιλαμβάνει τον εκσυγχρονισμό και την εξέλιξη του σκεπτικού και των προσδοκιών του σχετικά με την εικόνα του επισκέπτη του; Ένα ερώτημα που εκτείνεται πέρα από τους όρους της βιομηχανίας ελεύθερου χρόνου και επαναφέρει στο προσκήνιο ζητήματα ποιοτικής έρευνας κοινού και αξιολόγησης.

Dimitra Zapri, Early Childhood Educator - Museologist

‘Museum visitors: Selection processes and evolution of the “species”’

Abstract

This conceptual paper attempts an ecological approach to the relation of museums with their visitors as a criterion for museums’ sustainable development. Museums and visitors are reconceptualised as organisms in the core of diverse microsystems within a broader system of social, cultural and political conditions. The more active and reciprocal the participation of organisms in each other’s microsystem, the more powerful and ecologically valid these organisms’ relation will be at a mesosystem level.

Applying an ecological interpretation paradigm in the case of the New Acropolis Museum, the paper pinpoints examples of the Museum’s practices that may affect the nature and quality of its relation with its visitors (or non-visitors). Architectural features and exhibition and education practices do not merely define the Museum’s image, nor do they solely attract statistical numbers of people, as means to address financial or political objectives. At a socio-cultural level, features and practices of a museum space-place operate as selection processes, which favour the “survival” of specific visitor “types”, while raising issues of identity, diversity and social inclusion.

The question that finally emerges is to what extent a museum’s modernised image reflects a respective modernization in its concept of its visitors’ profiles. A question that extends beyond leisure industry terms and reinstates practically the significant role of qualitative audience research and evaluation.

Βιογραφικό

Είναι αριστούχος απόφοιτος του Παιδαγωγικού Τμήματος Νηπιαγωγών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Ως υπότροφος του Ιδρύματος Κρατικών Υποτροφιών και του Arts and Humanities Research Council, πραγματοποίησε μεταπτυχιακές και διδακτορικές σπουδές στη Μουσειολογία στο Τμήμα Μουσειακών Σπουδών του Πανεπιστημίου του Leicester, στην Αγγλία. Τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα εστιάζονται σε θέματα επικοινωνίας, έρευνας και αξιολόγησης, ιδιαίτερα σε επίπεδο κοινωνικής και πολιτιστικής πολιτικής. Ως μουσειοπαιδαγωγός έχει συνεργαστεί με μουσεία της Ελλάδας και της Αγγλίας, καθώς και με φορείς πρωτοβάθμιας και ανώτατης εκπαίδευσης σε θέματα επιμόρφωσης σχετικά με διδακτική και ερευνητική μεθοδολογία. Από το 2005 εργάζεται ως νηπιαγωγός στη δημόσια εκπαίδευση, ενώ υπήρξε επιστημονική συνεργάτης στο Τμήμα Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου.

Anselm Jappe, Professor of Philosophy, Fine Arts School of Frosinone, Italy

'On the "Aura" of Old Museums and the "Experience" of New Ones'

Abstract

Today, every new museum sparks off polemical discussions and is often accused of contributing to the "commodification" of culture by transforming museums into places similar to shopping malls, where the architecture and the exhibition design are at least as important as the content. But rarely does this kind of critique go beyond demanding a "cultural exception" in the vast realm of commercialization viewed as inevitable for all the rest. Museums have effectively been turned into a branch of the cultural industry, and what they mainly sell is the experience of the "aura" destroyed by mechanical and digital reproduction facilities. In this way, it is often said, high-brow culture has finally been "democratized" and brought to everyone (even if it is easy to see that the huge masses of museum visitors do not correspond to a higher cultural level in society). Museums are now an important part of late capitalism, made of spectacle and commodity. The old, "dusty" museums had been despised – especially by the modernist avant-gardes and by the spirit of '68 – for their supposed "elitism" and for being oriented only towards the past. This specific feature was part of a historical period – now over – when capitalism could still appear as "conservative". For about forty years now, capitalism is completely bound to "progress" – his "progress" – and is eliminating everything which might still hint to the possibility of another world. In this context, old fashioned museums, where they still exist, can effectively provoke some nostalgia, mainly because they allow the forming of a personal imagination, not filtered through others, which might even lead some visitors to get a kind of "existential shock" from the exhibits. It seems quite idle to hope for this kind of reaction in postmodern museums, which realized in a perverse form the old artist's dream of uniting art and life, and eliminated the humanizing potential of culture in the very name of its celebration.

Biography

Anselm Jappe (1962) was born in Germany. He studied philosophy in Rome and Paris. He is currently teaching aesthetics at the Fine Arts School of Frosinone (Italy). In 1993, he wrote the first monograph about Guy Debord, the founder of the Situationist International, (published in seven languages - in Greek by Eleftheros Typos), which was followed by another collection of essays about the Situationists and the end of art (*L'Avantgarde inacceptable*, 2004, also translated into Greek). His other books include *Les Aventures de la marchandise* (2003) and *Crédit à mort* (2011), dealing with the crisis of contemporary capitalism.

Κώστας Κασβίκης, Λέκτορας Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

‘Η Ακρόπολη και τα μνημεία της στα σχολικά εγχειρίδια του Δημοτικού την περίοδο 1974-2011: Αρχαιολογικές, ιδεολογικές και συμβολικές αναπαραστάσεις ενός «ένδοξου παρελθόντος»’

Περίληψη

Τα κλασικά μνημεία της Ακρόπολης, ιδιαίτερα ο Παρθενώνας και τα μάρμαρά του, αποτελούν χαρακτηριστικό παράδειγμα της πολιτικής και συμβολικής χρήσης της ελληνικής αρχαιολογίας στο βαθμό που έχουν εγγραφεί στη συλλογική μνήμη και στη συνείδηση των Ελλήνων ως μνημεία που εκφράζουν τα υψηλότερα αισθητικά ιδεώδη της αρχαιότητας και έχουν αναγορευθεί σταδιακά σε εθνικά σύμβολα αλλά και σε πεδία ετερόκλιτων κοινωνικών και πολιτικών διεκδικήσεων. Η παραπάνω γενική θέση παρουσιάζει ποικίλες εκδοχές στο δημόσιο λόγο και στην κοινωνική και πνευματική ζωή, όπως για παράδειγμα στην εκπαίδευση. Στην εργασία ανιχνεύεται και αναλύεται η συμβολή των σχολικών εγχειριδίων του δημοτικού σχολείου τριών διαφορετικών γενιών (1974-1982, 1982-2006, 2006 έως σήμερα) στην αναπαραγωγή συλλογικών αναπαραστάσεων σχετικά με την Ακρόπολη, τον Παρθενώνα και τα άλλα μνημεία στον «ιερό βράχο». Τα σχολικά εγχειρίδια λόγω της ιδιαιτερότητάς τους ως πληροφοριακά, πολιτικά και παιδαγωγικά μέσα, αποκρυσταλλώνουν στο περιεχόμενό τους πολλαπλές όψεις της κοινωνικής πραγματικότητας και λειτουργούν ως πολιτιστικοί μεταβιβαστές με ιδιαίτερη δυναμική, ειδικά όταν χρησιμοποιούνται τόσο εκτεταμένα και σε καθημερινή βάση, όπως στην ελληνική περίπτωση. Αυτή η πρόθεση για μετάδοση της πολιτισμικής παράδοσης είναι ιδιαίτερα εμφανής στις αφηγήσεις που διατυπώνονται στα σχολικά εγχειρίδια για τον υλικό πολιτισμό του παρελθόντος με την Ακρόπολη και τον Παρθενώνα να συνιστούν την κορωνίδα των προβεβλημένων αρχαιολογικών τόπων. Από την ανάλυση του υλικού μας προκύπτει ότι, παρά το γεγονός ότι τα σχολικά εγχειρίδια του Δημοτικού Σχολείου των τριών υπό εξέταση περιόδων διαφοροποιούνται σημαντικά ως προς τη μορφή, το περιεχόμενο και την παιδαγωγική αντίληψη, η Ακρόπολη και τα μνημεία της διατηρούν πάντοτε μια ισχυρή θέση, σε κειμενικό και εικονογραφικό επίπεδο, ενώ οι διαφοροποιήσεις ως προς τις νοηματοδοτήσεις που παρατηρούνται δεν αποκλίνουν από τον κανόνα της ιδεολογική χρήσης της αρχαιολογικής πληροφορίας και τη συμβολικής αξιοποίησης των μνημείων στο παρόν.

Kostas Kasvikis, Lecturer, Department of Primary Education, University of Western Macedonia

‘The Acropolis and its monuments in Primary Education textbooks of the period 1974-2011: archaeological, ideological and symbolic representations of a “glorious past”’

Abstract

The classical monuments of Acropolis, first and foremost Parthenon and its marbles, are typical examples of the political and symbolic uses of Greek archaeology. These monuments in the collective memory and consciousness of the Greek people are perceived as expressions of the highly

aesthetic ideals of antiquity and gradually have become national symbols and arenas of ambiguous social and political demands. This appreciation of the Acropolis monuments appears in various versions in the public discourse, social sector and intellectual life, for example in education. In the present paper we identify and analyze the Primary Education textbooks of three different periods (1974-1982, 1982-2006, 2006-2011) as media that reproduce collective representations concerning the Acropolis, the Parthenon and the other monuments of the "Sacred Rock". School textbooks, due to their character as informative, political and educational agents, imprint multiple sides of social life and function as cultural transmitters with specific dynamics. The textbooks' ability of cultural transmitting is quite obvious in their narratives concerning the material culture of the past and in that case Acropolis and Parthenon constitute the climax of the promoted ancient places. Despite the fact that the textbooks under discussion are quite different on terms of form, content and educational approach, our analysis indicates that Acropolis and its monuments hold a powerful status in textual and visual terms and regardless any meaning differentiations they don't deviate from the rule of the ideological and symbolic use of the archaeological information concerning the monuments of the past.

Βιογραφικό

Ο Κώστας Κασβίκης είναι Λέκτορας με αντικείμενο «Διδακτική της Ιστορίας και του Πολιτισμού» στο Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας. Είναι απόφοιτος της Παιδαγωγικής Ακαδημίας Θεσσαλονίκης και του Τμήματος Ιστορίας – Αρχαιολογίας του Α.Π.Θ, όπου πραγματοποίησε τις μεταπτυχιακές του σπουδές στην προϊστορική αρχαιολογία και εκπόνησε τη διδακτορική του διατριβή. Έχει εργαστεί ως δάσκαλος για 18 χρόνια και έχει συμμετάσχει στο σχεδιασμό μουσειοπαιδαγωγικών προγραμμάτων και εκπαιδευτικού υλικού για αρχαιολογικούς χώρους και μουσεία. Τα επιστημονικά και ερευνητικά του ενδιαφέροντα και το συγγραφικό του έργο αφορούν τη Διδακτική της Ιστορίας, τη Μουσειακή Εκπαίδευση, την αρχαιολογική εκπαίδευση, την έρευνα των σχολικών εγχειριδίων, τη δημόσια αρχαιολογία και τις πολιτικές του παρελθόντος. (kkasvikis@uowm.gr).

Νίκος Κυριακόπουλος, Αρχιτέκτων, ΥΠ.ΠΟ.Τ

Έγκατάσταση μιας αρχιτεκτονικής μουσειολογικής μελέτης σε ένα κέλυφος : Μια απαιτητική συμβίωση'

Περίληψη

Θαυμάζοντας τα γλυπτά του Παρθενώνα στο Νέο Μουσείο Ακρόπολης δεν μπορεί κανείς παρά να αναρωτηθεί για το τελικό ελεύθερο ύψος του τρίτου ορόφου. Αναλογίζεται ότι είναι δυσανάλογο σε σχέση με τα εκθέματα που φιλοξενεί, δεδομένου του γεγονότος ότι έχει προηγηθεί η εξαιρετική εντύπωση από την ανάβαση στη ράμπα κλιτύων και ο όροφος των αρχαϊκών γλυπτών στον οποίο τα εκθέματα αναπνέουν με άνεση σε οκτώμιση μέτρα ελεύθερου ύψους.

Η ένταξη μίας μουσειολογικής – μουσειογραφικής μελέτης σε ένα κτίριο παρουσιάζει τις περισσότερες φορές μία πλειάδα προβλημάτων που σχετίζονται τόσο με τις προδιαγραφές του ίδιου του κτιρίου όσο και με τις απαιτήσεις της μελέτης. Η σχέση αυτή είναι συνήθως ανταγωνιστική και απαιτητική. Η υπαιτιότητα, άλλες φορές είναι στην ομάδα μελέτης του κτιρίου (νέο κτίριο ή ανακαίνιση – αποκατάσταση) και άλλες στην ομάδα εκπόνησης της μουσειολογικής μελέτης. Το ζητούμενο όμως δεν είναι η απόδοση ευθυνών, αλλά οι στοιχειώδεις κανόνες που πρέπει όλοι οι εμπλεκόμενοι στο εγχείρημα να ακολουθούν, ώστε να αποδειχτεί βιώσιμη. Η εισήγηση θα θίξει θέματα όπως: το επίπεδο ωρίμανσης της μουσειολογικής μελέτης κατά την επισκευή ή την νέα μελέτη ενός μουσειακού χώρου, το επίπεδο εξοπλισμού του χώρου από τελικές επενδύσεις, το επίπεδο παραδοτέου γενικού φωτισμού του χώρου κλπ, μέσα από παραδείγματα εντάξεως Μουσειολογικών – μουσειογραφικών μελετών σε κτήρια εκθέσεων.

Nikos Kyriakopoulos Architect Engineer, Hellenic Ministry of Culture and Tourism

‘Installing a museological-museographical project in a building: a demanding symbiosis’

Abstract

Under the scope of the trained visitor, who is admiring the Parthenon sculptures at the third floor of the new acropolis museum, there is a minor glitch; the height of that particular level is not proportional to the hosting exhibits. That feeling is triggered in conjunction with the fact that you get a fantastic impression of the museum space ascending the main ramp and getting on the second, archaic sculptures level where the exhibits “breathe” comfortably in 8,5 meters of floor height.

The installation of a museological – museographical project in a building spawns a number of problems related not only with the building’s specifications but also with the projects demands. This symbiosis is usually demanding and competitive. The point to regulate the basic ruleset everybody involved needs to follow to make the project happen. Issues as the maturity level of the museological project when a building is constructed or repaired, the finishing level of a building (floors, ceilings, lighting) which is going to host an exhibition will be discussed, with the aid of various museological installations examples in buildings.

Άννη Λεφάκη, Αρχιτέκτων, Λέκτορας Αποκατάστασης Αρχιτεκτονικών Μνημείων και Συνόλων, Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών, Α.Π.Θ.

‘Πειραματισμοί με τη διαφάνεια’

Περίληψη

Η αρχιτεκτονική των μουσείων θα μπορούσε να χαρακτηριστεί από μια άποψη ως η προσπάθεια εξισορρόπησης δυο αντικρουόμενων τάσεων - επιθυμιών: της δημιουργίας ενός ασφαλούς

θησαυροφυλάκιου απόλυτης προστασίας από τη μια και ενός χώρου χωρίς όρια και περιορισμούς από την άλλη, ανοικτού προς το φως και το κοινό. Σε αυτό το δίπολο προστίθεται συνήθως και μια αγαπημένη σήμερα αρχιτεκτονική επιταγή: Η διαφάνεια, η οποία εκτός από έννοια της φυσικής, έχει αποκτήσει ένα βαρύ νοηματικό φορτίο και για το λόγο αυτό κάθε «χρήση» και κάθε χειρισμός της συνεπάγεται ποικίλα βιώματα και ερμηνείες.

Στο Νέο Μουσείο της Ακρόπολης η διαφάνεια απέκτησε ένα κεντροβαρικό ρόλο τόσο στο βασικό μουσειολογικό σκεπτικό, όπως κατά καιρούς διατυπώθηκε, όσο και στην κεντρική ιδέα της αρχιτεκτονικής του. Η εμμονή στη διαφάνεια φάνηκε να λειτουργεί ως πανάκεια και επιταγή για κάθε δύσκολο σημείο: Όλα ορατά! Ότι θεωρείται πολύτιμο εκτίθεται χωρίς οπτικά εμπόδια: ανασκαφές, ευρήματα κι φυσικά η ίδια η θέα προς την Ακρόπολη για τους απαραίτητους συνειρμούς.

Η διαφάνεια όμως είναι ένα λεπτότατο ζήτημα με πολλές αποχρώσεις: υπάρχει η διαφάνεια «της μεσογείου», θα λέγαμε, που συνεπάγεται ελαφρότητα, κυκλοφορία αέρα, απουσία θαμβώματος για να μπορεί να διακρίνει κανείς σκιάσεις και φωτοσκιάσεις και να αντιλαμβάνεται τα αντικείμενα. Υπάρχει η βορειοευρωπαϊκή διαφάνεια, της απόλυτης απουσίας αντανάκλασεων, των τέλειων αόρατων γυάλινων επιφανειών στο φιλτραρισμένο ήδη φως των βορειότερων παράλληλων. Υπάρχει η διαφάνεια της νύχτας και αυτή της ημέρας κ.ο.κ.

Η διαφάνεια ως έλλειψη οπτικών εμποδίων καθιστά ορατά πολλά αντικείμενα ταυτόχρονα, δημιουργεί προοπτικές και επαλληλίες που αναιρούν σχήματα και πλαστικότητες επιφανειών, δημιουργούν φωτοσκιάσεις και ανακλάσεις που χαράσσουν πλέον μια δικιά τους γεωμετρία και ακολουθούν ένα δικό τους ρυθμό.

Διαφάνειες που ισοπεδώνουν ή διαφάνειες που αναδεικνύουν κάθε λεπτομέρεια? Διαφάνεια πλευρική ή διαφάνεια συνολική? Διαφάνεια που είναι φλύαρη ή που βοηθά στην εμβάθυνση και στην πολλαπλή ανάγνωση των αντικειμένων και του χώρου?

Το μουσείο της Ακρόπολης προσφέρει ένα ενδιαφέρον πεδίο συζήτησης για μια έννοια πολύπλοκη και αμφίσημη που η χρήση της ακόμη και μετά από εξονυχιστική μελέτη δημιουργεί εκπλήξεις. Ίσως και εκεί να έγκειται η γοητεία ή αποτυχία της, στο ότι δεν μπορεί να ξεφύγει ακόμη από πειραματισμούς, τα αποτελέσματα των οποίων δεν είναι άμεσα αντιληπτά αλλά εγγράφονται στο χρόνο εμπλουτίζοντας ή αποδυναμώνοντας το χώρο από τα νοήματά του.

Styliani Lefaki, Architect; Lecturer, School of Architecture, AUTH

‘Experimentations with transparency’

Abstract

The Museums’ architecture could be characterized as a balancing effort between two controversial tendencies or wishes: one for creating a safe-deposit for total protection and the other for creating an open space with the less possible limits, open to light and to visitors. Today, on top of these two contradictions, arises another “beloved” demand: the Transparency, which besides its physical significance, carries a heavy contextual load and therefore every use of it means various experiences and interpretations.

In the New Acropolis Museum transparency has overtaken a central role in the basic museological concept, as it was repeatedly declared, as well as in the architectural concept. The insistence in transparency seemed to function as panacea and command for every difficult challenge: everything visible! Anything that is valuable has to be exposed without obstacles: excavations, archaeological findings and, of course, the view to the Acropolis and the Parthenon for the necessary contextual thinking.

However transparency is a very delicate issue with a lot of nuances: there is the “Mediterranean” transparency, one could say, which means lightness, circulation of air, absence of dazzling so that someone can distinguish differences in chiaroscuro and plasticity on surfaces and forms. There is also the transparency according to the north European sense meaning the total absence of reflections, perfect invisible glass surfaces dealing with the filtered light of the according geographic parallels. The transparency during the hours of the day versus that of the night hours...

Transparency, as an absence of obstacles, allows many objects to be visible simultaneously, creates perspectives and overlays that reverse forms and plasticity and also reflections and shadows, which engrave a new geometry in space and follow a rhythm of their own.

Transparency that flattens or transparency that elects every detail? Lateral or total transparency? Transparency which is chatty voluble or transparency that leads to a multilayer reading of objects and space?

The New Acropolis Museum offers a new ground for discussions about a complicated and controversial issue, the use of which, even after thorough study holds surprises. Maybe this is the reason for its charm as well as for its occasional failure, the fact that it cannot escape yet from «experiments»; although its results are not immediately perceptible they are engraved in space enriching or undermining its meanings.

Βιογραφικό

Αρχιτέκτων μηχανικός με μεταπτυχιακό τίτλο στον τομέα της Προστασίας, Συντήρησης και Αποκατάστασης Αρχιτεκτονικών Μνημείων Πολιτισμού . Διδάσκει ως λέκτορας στο Τμήμα Αρχιτεκτόνων του Α.Π.Θ. καθώς και στα Μεταπτυχιακά του Διατμηματικά Προγράμματα. Επαγγελματική εμπειρία από το 1981, αφ’ ότου ξεκίνησε τη συνεργασία της με τον αρχιτέκτονα Γιώργο Ζωΐδη και από κοινού συμμετείχαν σε αρχιτεκτονικούς διαγωνισμούς, πανελλήνιους και διεθνείς όπως επίσης και σε διαγωνισμούς με το σύστημα μελέτης – κατασκευής με επιτυχία και επανελημμένες διακρίσεις. Πραγματοποίησε μελέτες δημοσίων και ιδιωτικών έργων, συμμετείχε σε ερευνητικά προγράμματα της Επιτροπής Ερευνών του Α.Π.Θ. και παρείχε υπηρεσίες τεχνικού συμβούλου σε δημόσιους ευρωπαϊκούς και δημοτικούς φορείς .

Κατερίνα Μαυρομιχάλη, Αρχαιολόγος-μουσειολόγος, επιμελήτρια του Κρατικού Μουσείου Σύγχρονης Τέχνης

‘Διασπορά, νοσταλγία και το ‘παγκόσμιο μουσείο’: διαχείριση της πολιτιστικής κληρονομιάς προς μία νέα πολιτιστική ηθική’

Περίληψη

Το μουσείο και η μουσειακή αφήγηση μέσα από τη δυναμική της ιστορίας, της μνήμης και της αυθεντικότητας προσεγγίζουν το εθνικό αφήγημα, τις κρίσιμες χρονικές ασυνέχειες, την εθνική ταυτότητα, τον σύγχρονο δημόσιο χώρο, θεσμικές οντότητες, ανθρώπους, αναμνήσεις, σύμβολα, ιδεολογίες, συμμετέχοντας σε εκφάνσεις ανάπτυξης της κριτικής ιστορικής αυτογνωσίας. Στο πλαίσιο αυτό εξετάζεται το θέμα της επιστροφής πολιτιστικών αγαθών στις χώρες προέλευσης, με άξονα δύο τρόπους γραφής και ερμηνείας: το βίωμα της αποξένωσης ως μία τραυματική εμπειρία με την εγκατάσταση της νοσταλγίας στην ιστορία, καθώς επίσης και την προσπάθεια μίας οικουμενικής προσέγγισης με τα όρια που θέτει ο ίδιος ο χαρακτήρας του πολιτισμού. Πολιτιστικές πολιτικές, ηθικές, νομικές προσεγγίσεις, πολιτικές, οικονομικές σκοπιμότητες, αντικρουόμενα συμφέροντα, διλήμματα, αδιέξοδα, ευαίσθητες ισορροπίες, οξύμωρα σχήματα: τα δεδομένα καθιστούν αναγκαία την ανάπτυξη της συζήτησης στη βάση της καλής πίστης, του σεβασμού, του ορθολογισμού, της αμοιβαιότητας, της διορατικότητας, αλλά και της ευελιξίας προς νέες μορφές συνεργασίας και διαχείρισης που θα διευκολύνουν την πρόσβαση στην πολιτιστική κληρονομιά, σηματοδοτώντας μια νέα περίοδο, συμφιλίωσης με το παρελθόν, που θα διέπεται από νέους ηθικούς κώδικες και από ένα νέο όραμα στις διαπολιτισμικές συνεργασίες για τις μελλοντικές γενιές.

Katerina Mavromichali, Archaeologist-Museologist; Curator at the State Museum of Contemporary Art

‘Diaspora, nostalgia and the ‘global museum’: the management of cultural heritage towards a new cultural ethos.’

Abstract

The museum and the museum narrative through the dynamics of history, memory and authenticity approach issues regarding national history and crucial discontinuances, national identity, contemporary public space, institutional entities, collective memory, symbols, ideology, participating, thus, in development phases of critical historical consciousness. Within this framework this paper examines the issue of the repatriation of cultural objects to the countries of origin according to the subsequent scripts and interpretations: the experience of alienation as a traumatic occurrence with the insertion of nostalgia within history, as well as the endeavour towards a global approach upon the limits set by the character of culture per se. Cultural policies, ethical and legal approaches, political and economical expediencies, conflicting interests, dilemmas, deadlocks, fragile balances, contradictory patterns: all facts steer towards the necessity of a dialogue upon the basis of good faith, respect, rationalism, reciprocity, perspicacity, as well as flexibility in new forms of

cooperation and management which will enhance accessibility in the cultural sector, signifying a new period of reconciliation with the past, conditioned by a new code of ethics and a new vision for crosscultural cooperation for future generations.

Βιογραφικό

Η Κατερίνα Μαυρομιχάλη, διδάκτωρ αρχαιολογίας-μουσειολόγος, ολοκλήρωσε τις προπτυχιακές σπουδές της στο Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Έλαβε τον τίτλο μεταπτυχιακών σπουδών και τον διδακτορικό τίτλο του ιδίου τμήματος, με ειδίκευση στην Κλασική Αρχαιολογία. Έλαβε, επίσης, τον τίτλο μεταπτυχιακών σπουδών του King's College London University (MA Cultural and Creative Industries). Εργάστηκε στις ΙΖ' και ΙΣΤ' Εφορείες Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων, στην 9^η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων και στο Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης. Από το 2002 έως σήμερα είναι επιμελήτρια στο Κρατικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης. Έχει συμμετάσχει ως μέλος της επιστημονικής ομάδας εργασίας σε ευρωπαϊκά προγράμματα, έχει διδακτική εμπειρία και το επιστημονικό, ερευνητικό έργο της περιλαμβάνει θέματα αρχαιολογίας, πολιτιστικής διαχείρισης, μουσειολογίας και συντήρησης της πολιτιστικής κληρονομιάς.

Ειρήνη Νάκου, Αν. καθηγήτρια, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

‘«Μεγάλα» μουσεία και σύγχρονοι επικοινωνιακοί και εκπαιδευτικοί στόχοι – Με αφορμή τα πορίσματα έρευνας κοινού στο νέο Μουσείο της Ακρόπολης’

Περίληψη

Η εισήγηση επικεντρώνεται στο ζήτημα εάν και με ποιες προϋποθέσεις νέα μεγάλα μουσεία, όπως το Νέο Μουσείο της Ακρόπολης, μπορούν να διαμορφώσουν την εκπαιδευτική αλλά και την ευρύτερη πολιτιστική και επικοινωνιακή πολιτική και λειτουργία τους με βάση σύγχρονες μουσειολογικές απόψεις, ή δεσμεύονται εξ' αρχής από τις προδιαγραφές των «Μεγάλων Μουσείων», όπως αυτές έχουν εις βάθος και αναλυτικά περιγραφεί από τον David Horne ήδη από το 1984. Η επεξεργασία του θέματος στηρίζεται κυρίως στα πορίσματα μίας περιορισμένης αλλά ειδικά επικεντρωμένης έρευνας κοινού στο Νέο Μουσείο της Ακρόπολης (2010-2011), με την οποία επιχειρήθηκε να διερευνηθούν οι αντιλήψεις δύο διαφορετικών ομάδων επισκεπτών, όπως αυτές διαμορφώθηκαν κατά την πρώτη επίσκεψή τους στο μουσείο, σε σχέση με τους επικοινωνιακούς και εκπαιδευτικούς στόχους του, όπως αυτοί διατυπώνονται α) άμεσα, με διάφορα ενημερωτικά και επεξηγηματικά μέσα και β) έμμεσα, με την εκθεσιακή λογική. Το ερώτημα εάν μεγάλα μουσεία, που «εκ των πραγμάτων» συνδέονται με «μεγάλες» αναπαραστάσεις και αφηγήσεις, με μεγάλες επενδύσεις και μεγάλες προσδοκίες, μπορούν να συνδέονται με σύγχρονες επικοινωνιακές και εκπαιδευτικές αντιλήψεις και να εξυπηρετούν αντίστοιχους σύγχρονους στόχους, τίθεται προς συζήτηση στο πλαίσιο μίας γενικότερης επεξεργασίας των επιπτώσεων που μπορεί να έχει για τον

συνολικό μουσειολογικό σχεδιασμό τους ο από κοινού προκαθορισμός των ιδεολογικών επιστημολογικών, επικοινωνιακών, πολιτιστικών και εκπαιδευτικών διαστάσεων τους σε μία σύγχρονη, ενιαία και σαφή βάση. Η εισήγηση καταλήγει ότι ένας σαφής, σύγχρονος και ενιαίος προκαθορισμός των επικοινωνιακών, πολιτιστικών και εκπαιδευτικών στόχων ενός μουσείου και η επιλογή αντίστοιχων διαδικασιών και μέσων μπορούν να συμβάλλουν καθοριστικά στην αποφυγή μουσειολογικών αντιφάσεων με τη διαμόρφωση ενός συνολικού σύγχρονου μουσειολογικού προσανατολισμού που δυνάμει επιτρέπει και διευκολύνει την ανάπτυξη εναλλακτικών τύπων αφήγησης, κατανόησης, πρόσληψης και δημιουργικής αξιοποίησης.

Irene Nakou, Associate Professor, University of Thessaly

“Great museums” and contemporary communication and education policies: Exploring visitors’ attitudes towards the New Acropolis Museum’

Abstract

The paper focuses on whether, and under which circumstances, new “Great Museums”, as the New Acropolis Museum, can form their education and broader cultural and communication policy and function in contemporary museological terms, or they have to abide by the traditional museological principles of Great Museums, that have been analytically described by David Horne, since 1984. Our discussion is based on the findings of an exploration of visitors’ attitudes towards the New Acropolis Museum (2010-2011), as they evolved while visiting the Museum for the first time, in terms of the Museum’s communication and education function, as it is realized a) directly, by the available information means, and b) indirectly, by the educational background of the displays. The question, whether “Great Museums” can relate both, a) to great representations and narratives, to great investments and “great expectations”, and b) to contemporary communication, cultural and educational perspectives and aims, is discussed in the context of the broader implications that a primary total and clear decision over a museum’s ideological, epistemological, cultural and educational background might have for the museum’s entire museological design and orientation. Avoiding fundamental museological contradictions is supposed, among other things, to enable museums to better communicate with different groups of people and to facilitate the evolution of alternative narrations, understandings, perceptions, practices and procedures.

Βιογραφικό

Η Ειρήνη Νάκου είναι Αναπληρώτρια Καθηγήτρια του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας και διευθύνει το Εργαστήριο Μουσειακής Έρευνας και Εκπαίδευσης. Κατέχει πτυχία Αγγλικών Σπουδών και Ιστορίας-Αρχαιολογίας από το Πανεπιστήμιο Αθηνών και διδακτορικό τίτλο (Ph D) από το Πανεπιστήμιο του Λονδίνου (Institute of Education). Το διδακτικό, ερευνητικό και συγγραφικό έργο της συνδέεται με τους τομείς της Μουσειολογίας, της Θεωρίας του υλικού πολιτισμού και της Ιστορίας και επικεντρώνεται στη μουσειακή και ιστορική εκπαίδευση. Έχει δημοσιεύσει τρεις μονογραφίες, άρθρα σε ελληνικά και διεθνή περιοδικά, και έχει επιμεληθεί σε συνεργασία τρεις συλλογικούς τόμους. Επίσης έχει σχεδιάσει, γράψει και επιμεληθεί πολλά εκπαιδευτικά βιβλία και εκπαιδευτικά βίντεο.

Βούλα Νίτσιου, Υποψ. Δρ Μουσειολογίας Α.Π.Θ.

‘Αρχές σύγχρονης μουσειολογίας στην πράξη’

Voula Nitsiou, Doctoral Candidate of Museology, AUTH

‘Contemporary museological principles in practice’

Άγις Παπαδόπουλος, Καθηγητής Ενεργειακών Συστημάτων, Α.Π.Θ.

‘Διαχείριση του κτιριακού αποθέματος μουσείων: Δυνατότητες και περιορισμοί’

Περίληψη

Τα τελευταία χρόνια παγκοσμίως γίνονται προσπάθειες, απόρροια ενός ευρύτερου προβληματισμού και συζήτησης, για το πώς μπορεί να επιτευχθεί η βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης των κτιρίων. Σ’ αυτή τη συζήτηση ελάχιστη είναι η συμμετοχή φορέων με μουσειακό ή πολιτιστικό χαρακτήρα και πολύ λιγότερες είναι οι προσπάθειες που γίνονται για τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης των κτιρίων - μουσείων.

Στην Ελλάδα υπάρχουν περισσότερα από 250 κρατικά μουσεία, στεγαζόμενα σε ένα πλήθος κτιρίων με περισσότερες διαφορές παρά ομοιότητες ως προς την ηλικία, το μέγεθος, την τυπολογία, το ύψος και βεβαίως και την ενεργειακή απόδοση. Κοινό, όμως, χαρακτηριστικό είναι η απαίτηση για επίτευξη σταθερών, υψηλών συνθηκών θερμικής άνεσης και ποιότητας αέρα.

Στα ελάχιστα παραδείγματα όπου υπάρχουν μελέτες με αντικείμενο τον ενεργειακό σχεδιασμό των μουσείων, μοιάζει να έχει διαμορφωθεί μία μελετητική τάση που εστιάζει περισσότερο στα ποσοτικά - οικονομικά οφέλη και λιγότερο στα ποιοτικά οφέλη και αποτελέσματα που θα επιφέρουν οι επεμβάσεις αυτές. Αντίστοιχα στις λίγες περιπτώσεις επεμβάσεων που αφορούν σε υφιστάμενα κτιριακά κελύφη μουσείων, οι μελέτες εστιάζονται κυρίως στην οικονομική διάσταση του θέματος και την εξοικονόμηση ενέργειας.

Στην εργασία παρουσιάζονται ποσοτικά και ποιοτικά μεγέθη για την ενεργειακή συμπεριφορά του κτιριακού αποθέματος μουσείων, καθώς και προτάσεις για την ορθολογικότερη διαχείρισή του.

Agis Papadopoulos, Professor, Department of Mechanical Engineering, AUTH
Aristotle University of Thessaloniki

'Energy management of the museum buildings' stock: Potential and restrictions'

Abstract

During the last decades, particular emphasis was placed on the enhancement of the buildings' energy efficiency, on a global but level. This discussion focuses mainly on residential, office and commercial buildings, which account for more than 85% of the total energy consumption of the building sector.

Museums protect and represent the cultural heritage of nations and are consequently buildings of high importance, as well as of a significant representative character. In the context of energy and the environment, though, museum buildings very rarely energy efficient and do not always provide satisfactory indoor environmental conditions, whilst most of them are fully air-conditioned, in order to compensate deficiencies of the building envelope and to establish the indoor climate conditions necessary for the preservation of the exhibits. This state of affairs is a pity, because museums not only constitute a large number of buildings globally, but they are also visited by millions of people and have therefore an important educational function.

In Greece, there are more than 250 archaeological museums under the responsibility and supervision of the Greek Ministry of Culture and Tourism, operating in numerous buildings characterized mainly by differences rather than similarities regarding the age, the size, the typology, the use and the energy efficiency. There is, though, a common point in the management of the museum buildings: the need of consistent, sufficient conditions of thermal comfort and air quality.

The administration of the museum buildings, concerning both managerial and technical dimensions, is a quite complicated procedure. This is due to the aforementioned requisites but also due to the administrative structure of the Greek Ministry of Culture and Tourism as the supervising authority and, not seldom, to the museum's management as such.

In the few cases where plans about the building's energy performance improvement have been carried out, there is a tendency to focus primarily on the quantitative assessment of the building's performance and on the related economic benefits, not always paying the necessary attention to 'soft' parameters of the indoor environment, like the quality of lighting and air quality.

The current study presents quantitative and qualitative information on the energy behaviour of the museum buildings stock, gathered by means of an intensive field study, highlights typical weaknesses of Greek museum buildings and finally proposes some improvements to the administrative and managerial structure, aiming at the more effective implementation of energy efficiency measures.

Βιογραφικό

Agis Papadopoulos was born in Thessaloniki, Greece. He completed his Diploma in Mechanical Engineering at the Aristotle University Thessaloniki (1989) and his MSc in Energy Conservation at Cranfield University (1990). He made his Doctorate at the Aristotle University Thessaloniki (1994). Since 1998 he is a faculty member of the Dept. of Mechanical Engineering, at the Aristotle University

Thessaloniki. His research and academic work are focused on energy conservation and rational use of energy in buildings and on energy economics, emphasising on the feasibility of investments and the implementation of energy policies.

He is author or co-author of more than 235 papers published in scientific journals and conference proceedings and a co-ordinator of 45 research projects, with a budget in excess of 4,5 M€. He has been a board member of the Hellenic Regulatory Authority for Energy, and a national expert to the CEC on Research and Innovation in the 6th FP, on Energy in the 7th FP and on the Ideas Programme in the 7th FP. When not in office, lecturing or participating in some conference or project meeting, he can be found hovering at a depth of 30 to 40 m below the sea surface.

Δημήτρης Παπανικολάου, Λέκτορας Νεοελληνικής Λογοτεχνίας, πολιτισμικών σπουδών και σπουδών φύλου, Πανεπιστήμιο Οξφόρδης

'Το Μουσείο την εποχή του Αρχείου'

Περίληψη

Η ανακοίνωση ξεκινά παίρνοντας αφορμή από κάποιες κριτικές για το Μουσείο της Ακρόπολης που εστίασαν (καταρχήν, θεωρώ, σωστά) στην υποαντιπροσώπηση των μετακλασικών περιόδων, την υποτίμηση της παλιμψηστικής υφής του χώρου της Ακρόπολης, και τον υπερκαθορισμένο τρόπο με τον οποίο το μουσείο συνδέεται με τη (θέα) του μνημείου (Πλάντζος, Χαμηλάκης κ.α.). Θα μπορούσαμε όμως, υποστηρίζω, να ξαναδιαβάσουμε το κτίριο του καινούριου μουσείου ως ένα κτίριο που ενδέχεται (αν το αφήσουμε) να επιτείνει την ίδια την αίσθηση του παλίμψηστου, αλλά και να στρέψει το βλέμμα στην καθημερινή ζωή που περιβάλλει το μουσείο. Συγκεκριμένα στοιχεία του ίδιου του κτιρίου (το γνωστό εύρημα των γυάλινων δαπέδων, αλλά και τα μεγάλα παραθυρα που 'κοιτάζουν' προς τις πολυκατοικίες) αλλά και ο τρόπος που αυτά σήμερα ελέγχονται (τα πίσω παράθυρα του μουσείου έχουν, για παράδειγμα, σήμερα σκεπαστεί με προστατευτικές μεμβράνες που εμποδίζουν τη θέα προς τα κοντινά κτίρια), μπορούν να χρησιμεύσουν ως ένα παράδειγμα για τη συζήτηση αυτή.

Στο δεύτερο μέρος της ανακοίνωσης θα προσπαθήσω να φέρω αυτή την οπτική για το Μουσείο της Ακρόπολης κοντά σε καινούρια επιχειρήματα περί αρχείων και αρχειακότητας στο σύγχρονο πολυεστιακό και πολυεπικοινωνιακό κόσμο. Θα χρησιμοποιήσω τη θεωρητικά καίρια συζήτηση που μιλά για 'τακτικές της καθημερινότητας' (De Certeau), 'αρχείο συναισθημάτων' (Cvetkovich), και 'αντικανονικά αρχεία' (queer archive/queer temporalities), αλλά και τη σύγχρονη πολιτισμική κριτική στον 'πυρετό του αρχείου' (Derrida).

Θα υποστηρίξω ότι η ουσιοκρατική στατικότητα ενός Μουσείου που, όπως το Μουσείο της Ακρόπολης, εντάσσεται τόσο πολύ στο εθνικό και πολιτισμικό φαντασιακό, υπονομεύεται πλέον εκ των πραγμάτων· ακριβώς διότι η εποχή στην οποία ζούμε είναι μια εποχή του αρχείου.

Dimitris Papanikolaou, Lecturer in Modern Greek Studies, University of Oxford

'The Museum at the time of the Archive'

Abstract

The paper begins by reviewing some of the main criticisms made against the new Akropolis Museum. These have pointed out that the post-classical periods are either absent or under-represented in the museum; that the palimpsestic nature of the Akropolis site itself has been neglected or disavowed and, last but not least, that in the building's effort to establish a primary connection with the (view of the) ancient temple, the potential dialogue with its immediate surroundings has been sacrificed (cf. critiques by Plantzos, Hamilakis et al.). It is possible though to adopt a different viewpoint and reread the building as a construction potentially able to convey the palimpsestic nature of the whole archaeological/museological project, while also guiding the visitors' gaze towards the everyday urban life surrounding the museum building itself. Features such as the glass floor/ceilings or the back windows could become the catalysts for such a 'turn of the gaze', away from the Akropolis and towards the sites of its production. Yet the way the building's features are 'controlled' today (for instance, most of the back windows are protected by shutters that obscure the view to the surrounding blocks of flats) can also show limitations imposed not by the architectural structure, but by its institutional handling.

In the second part of the paper, I will bring this discussion closer to recent theories about archives and archival logics in today's post-industrial, globalized, information world. I will recall a theoretical genealogy that talks about 'tactics of everyday life' (DeCerteau), 'archives of feelings' (Cvetkovich), 'queer archives', as well as the cultural studies critique of the 'archive fever' (Derrida). My overall argument is that, if we follow the epistemic shift that new archival poetics bring today, we also need to rethink the ways in which the essentialisms of the past can be undermined – sometimes with similar gestures and in the context of the same structures, logics and discourses initially used to impose and perpetuate them. If a museum so ingrained in national fantasy/ies, like the Akropolis Museum, has until now been conceived as essentially static, in our new times this same position simply becomes untenable. We need to rethink how and why this is the case.

Βιογραφικό

Ο Δημήτρης Παπανικολάου διδάσκει νεοελληνικές σπουδές, πολιτισμικές σπουδές και σπουδές φύλου στο Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης. Σπούδασε κλασική, νεοελληνική και συγκριτική φιλολογία στα πανεπιστήμια της Αθήνας και του Λονδίνου. Έχει εκδώσει στα αγγλικά τη μονογραφία *Singing Poets: Literature and Popular Music in France and Greece* (στη σειρά της Βρετανικής Εταιρείας Συγκριτικής Φιλολογίας – *Legenda*), ενώ αυτό τον καιρό ολοκληρώνει στα ελληνικά το βιβλίο *'Μονον Άνδρες': Ομοφυλοφιλία, ομοκοινωνικότητα και εθνική κουλτούρα*, που θα κυκλοφορήσει από της εκδόσεις Πόλις. Αρθρογραφεί στα *Νέα* και το περιοδικό *Books' Journal*.

Δέσποινα Πικοπούλου-Τσολάκη, Αρχαιολόγος

‘Η προσβασιμότητα στα μουσεία: Μια ακόμα ιστορία παρεξηγήσεων’

Περίληψη

Η Ελλάδα την τελευταία δεκαετία, εξ αιτίας και των Ολυμπιακών Αγώνων, έχει ιδρύσει και έχει αναβαθμίσει μια σειρά από σημαντικά μουσεία, στην πλειοψηφία τους αρχαιολογικά, ξοδεύοντας γι’ αυτό πρωτοφανή για τα ελληνικά δεδομένα ποσά. Το Νέο Μουσείο Ακρόπολης, η ναυαρχίδα της εθνικής μας πολιτιστικής πολιτικής, είναι ανάμεσα σε αυτά και ασφαλώς αυτό που συγκέντρωσε την ιδιαίτερη προσοχή και φροντίδα τόσο του επιστημονικού κόσμου όσο και του Υπουργείου Πολιτισμού και Τουρισμού.

Με την ευκαιρία της ίδρυσης και λειτουργίας του νέου Μουσείου Ακρόπολης θα ήταν χρήσιμο να δούμε αν τα μεγάλα μουσεία της χώρας, είναι μουσεία για όλους. Δηλαδή, αν η πρόσβαση σε αυτά είναι ισότιμη εφικτή για όλα τα είδη κοινού, όπως ίσως το προσδοκούν τόσο οι σχεδιαστές τους, επιστήμονες και εποπτεύουσα κρατική αρχή, όσο και το υποψήφιο κοινό τους, ελληνικό και διεθνές.

Η ανακοίνωση-πρόταση διερευνά την έννοια της προσβασιμότητας μέσα από τη συμπεριληπτική θεωρία (Inclusive theory) και τη θεωρία του σχεδιασμού για όλους (Design for all) τόσο στο θέμα της κινητικής πρόσβασης όσο και της πρόσβασης στο γνωστικό αντικείμενο των μουσείων και αναλύει τον τρόπο, με τον οποίο βιώνουν όλα τα είδη κοινού και ιδιαίτερα τα άτομα με αναπηρία την επίσκεψη –εμπειρία στο μουσείο.

Τίθεται το ερώτημα αν, για να δημιουργηθούν εύχρηστοι μουσειακοί χώροι, και με εύληπτο για όλα τα είδη κοινού περιεχόμενο, αρκούν μόνο καλά ενήμεροι «σχεδιαστές» ή αν οι ίδιοι οι ανάπηροι, ή και άλλα άτομα με περιορισμένο ορίζοντα «λειτουργιών» μπορούν να εμπλακούν στη διαδικασία σχεδιασμού; Και αν ναι, με πιο τρόπο; Μπορούν να επιλέξουν και να απορρίψουν στοιχεία του σχεδίου; Μπορούν να κατευθύνουν και να επιβάλουν επιλογές; Και είναι αυτό προς όφελος ή προς βλάβη του γενικού κοινού και του μουσειολογικού σκεπτικού;

Τα συμπεράσματα θα βασισθούν τόσο σε σειρά επισκέψεων που έχουν πραγματοποιηθεί στο μουσείο της Ακρόπολης αλλά και σε άλλα μουσεία από ομάδες ατόμων με αναπηρίες όσο και στα αποτελέσματα μιας πιλοτικής έρευνας για αναπήρους διαφορετικών αναπηριών που πραγματοποιήθηκε από την υπογράφουσα και τον αρχιτέκτονα-μουσειολόγο Χ. Χάιτα, σχετικά με το πώς τα άτομα αυτά βιώνουν το δημόσιο χώρο.

Despina Picopoulou-Tsolaki, Archaeologist

‘Museum accessibility: A case of misunderstanding’

Abstract

Greece over the last decade, mainly because of the Athens 2004 Olympic Games, has established and/or upgraded a number of important museums, archaeological in their majority, spending unprecedented sums for Greek standards. The new Acropolis Museum, the flagship of our national

museological policy, is definitely amongst them and definitely the one that has gathered the special care and attention both of the scientific world and the Ministry of Culture and Tourism.

With the occasion of founding and operating the new Acropolis Museum it would be useful to assess if the large museums of the country, are museums for all. It would be useful to assess if accessibility to them is equally possible for all kinds of audiences, as it is desired by its designers, the scientists and the supervising governmental principal as well as for its candidate audience, Greek and international.

Taking this opportunity into account, a question is set: Are the Acropolis Museum and the rest of the big museums of the country designed for all, as at least their “designers”, scientists and the supervisor ministry as well as Greek and foreign visitors have most probably imagined them?

This paper-proposal explores the meaning of accessibility through «*inclusive theory*» and the philosophy of «*design for all*» concerning both the spatial and gnostic museum environment. In addition, it presents and analyzes the way that all kind of visitors and especially those with disabilities experience their visit in the museum.

The question arises if, in order to create a fully accessible museum environment for all kind of audiences, is it enough just to have qualified designers or should the disabled themselves as well as other individuals of “restricted horizons” get involved in the process of design, and if so, in what way? Can they chose and reject aspects of the design? Can they suggest and impose choices? Is this in favor or against the general audiences and the museological concept itself?

The conclusions will be based on a series of visits that took place at the museum by disabled visitors as well as on the results of a pilot research involving disable people with different disabilities that was conducted by architect-museologist Mr Ch. Haitas and myself, with regards to how these people perceive the public space.

Βιογραφικό

Η Δέσποινα Πικοπούλου-Τσολάκη σπούδασε Ιστορία και Αρχαιολογία στο Πανεπιστήμιο Αθηνών και μετεκπαιδεύτηκε στη Μουσειοεκπαίδευση στο Πανεπιστήμιο του York. Εργάστηκε επί σειρά ετών στο Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο και στο Τμήμα Μουσείων της Δι.Π.Κ.Α του Υπουργείου Πολιτισμού συμμετέχοντας στη διοργάνωση εκθέσεων και εκπαιδευτικών προγραμμάτων στην Ελλάδα και το εξωτερικό.

Δίδαξε για μια δεκαετία στο ΤΕΙ Λαμίας, υπήρξε μέλος της συγγραφικής ομάδας του ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΑΝΟΙΚΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ σε θέματα Μουσειολογίας και είναι επισκέπτρια καθηγήτρια στο Μεταπτυχιακό Μουσειολογίας του Αριστοτέλειου Πανεπιστήμιου Θεσσαλονίκης. Έχει εκπονήσει μουσειολογικές μελέτες και εκπαιδευτικά προγράμματα στην Ελλάδα και το εξωτερικό και ειδικεύεται στον καθολικό σχεδιασμό.

Είναι μέλος του Διεθνούς Συμβουλίου Μνημείων και Τοποθεσιών (ICOMOS), του Διεθνούς Συμβουλίου Μουσείων (ICOM) και ιδρυτικό μέλος του Σωματείου ΔΙΑΖΩΜΑ.

Ιωάννης Πούλιος, σύμβουλος διαχείρισης πολιτισμικής κληρονομιάς

‘Το Μουσείο Ακρόπολης ως μια αυθεντική «Εμπειρία» για τον επισκέπτη: Προς ένα νέο μοντέλο προβολής του μουσείου και του χώρου’

Περίληψη

Η συγκεκριμένη μελέτη έχει ως θέμα της το σχεδιασμό της επίσκεψης στο Μουσείο Ακρόπολης ως μιας ολοκληρωμένης «εμπειρίας», με σεβασμό στην αυθεντικότητα του χώρου.

Στο πλαίσιο αυτό, εισάγεται το ιδιαίτερα επιτυχημένο στρατηγικό μοντέλο – ακόμα και σε περιόδους οικονομικής κρίσης – σχεδιασμού «εμπειριών» από τον επιχειρηματικό κλάδο σε αυτόν της μουσειολογίας.

Αρχικά, παρουσιάζεται το μοντέλο, όπως αυτό διαμορφώθηκε στον επιχειρηματικό κλάδο, με έμφαση σε επιχειρήσεις προσφοράς σύγχρονων μορφών πολιτισμικής και καλλιτεχνικής δημιουργίας. Στη συνέχεια, το μοντέλο εφαρμόζεται στην περίπτωση του Μουσείου Ακρόπολης. Η μελέτη καταλήγει στη διατύπωση γενικότερων σκέψεων για την εφαρμογή του προτεινόμενου μοντέλου και σε άλλα μουσεία και χώρους στην Ελλάδα.

Απώτερος στόχος της μελέτης είναι η συμβολή στην ανάδειξη της πολιτισμικής κληρονομιάς ως συγκριτικού πλεονεκτήματος τουριστικής και οικονομικής ανάπτυξης, με τρόπο που να σέβεται τις ιδιαιτερότητες και ευαισθησίες της κληρονομιάς.

Ioannis Poullos, consultant of cultural heritage management

‘Acropolis Museum as authentic visitor ‘experience’: Towards a new model of presenting museums and space’

Abstract

This study deals with the designing of the visit to the Acropolis Museum as a holistic ‘experience’, with respect to the authenticity of the place.

To this end, the most powerful – even in periods of economic instability – strategic model of designing ‘experiences’ is introduced from the business domain to that of museology.

The first part of the study presents the model, as formulated in the business domain, with an emphasis on businesses involved with contemporary culture and art. The second part applies the model to the Acropolis Museum. The study concludes with some broader remarks concerning the application of the model to other museums and sites in Greece.

The aim is to demonstrate the importance of cultural heritage as a competitive advantage for tourism and economic development, in a way that takes into account the sensitive nature of the heritage.

Βιογραφικό

Ο Ιωάννης Πούλιος εκπόνησε διδακτορική διατριβή στον τομέα της διαχείρισης της πολιτισμικής κληρονομιάς στο University College London (UCL). Συγχρόνως, παρακολούθησε μεταπτυχιακά μαθήματα στρατηγικής και διοίκησης επιχειρήσεων στο London Business School (LBS) με έμφαση στη διαχείριση σύγχρονων μορφών πολιτισμικής και καλλιτεχνικής δημιουργίας.

Συνεργάζεται, ως διδάσκων στη βαθμίδα του Λέκτορα (Π.Δ. 407), με το Τμήμα Διαχείρισης Πολιτισμικού Περιβάλλοντος και Νέων Τεχνολογιών του Πανεπιστημίου Δυτικής Ελλάδας και, ως μέλος Συνεργαζόμενου Εκπαιδευτικού Προσωπικού, με το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο. Ως σύμβουλος διαχείρισης πολιτισμικής κληρονομιάς, συνεργάζεται με το διεθνή πολιτιστικό οργανισμό ICCROM και με ελληνικούς πολιτιστικούς οργανισμούς.

Η ειδίκευσή του αφορά στον τομέα της διαχείρισης της πολιτισμικής κληρονομιάς. Η διδακτική, ερευνητική και επαγγελματική του ενασχόληση αναφέρεται, σε ένα δεύτερο επίπεδο, και στους τομείς της μουσειολογίας και της διαχείρισης σύγχρονων μορφών πολιτισμικής και καλλιτεχνικής δημιουργίας.

Στοιχεία επικοινωνίας: jannispoulios@hotmail.com, ++30 697 414 9980.

Άρης Σαραφινός, Λέκτορας Ιστορίας της Τέχνης, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

‘Βέλτιστες αποστάσεις από τα Γλυπτά του Παρθενώνα: Ιστορική γνώση και η μουσειακή διαχείριση της αρχιτεκτονικής γλυπτικής’

Περίληψη

Η ομιλία αυτή στοχεύει να εντάξει κεντρικά ζητήματα της σύγχρονης μουσειολογικής πρακτικής στο εσωτερικό της ιστορίας της τέχνης και της αρχιτεκτονικής με στόχο να διαλευκάνει το θέμα της αναπαράστασης της ιστορίας και της πολιτιστικής κληρονομιάς στο εσωτερικό των μουσείων σήμερα. Η συλλογή Έλγιν του Βρετανικού Μουσείου και η εκθεσιακή διαχείριση των γλυπτών του Παρθενώνα εν γένει θα αποτελέσουν το κεντρικό θέμα της ομιλίας. Τρεις θα είναι οι βασικοί άξονες της μελέτης: 1) οι διαφορετικές ιστορικές σημασίες με τις οποίες τονίζεται αλλά και αποφεύγεται η έννοια της *αρχιτεκτονικής γλυπτικής* στην αξιολόγηση και παρουσίαση της συλλογής των γλυπτών του Παρθενώνα, 2) το θέμα της *βέλτιστης απόστασης* από το θεατή και τον επισκέπτη του μουσείου μιας αρχιτεκτονικής συλλογής όπως η συγκεκριμένη και τα πολυσχιδή κριτήρια βάσει των οποίων επανακαθορίζεται ο χωροθετικός ορίζοντας των εκθεμάτων, και μαζί με αυτόν η φύση τους και η σχέση τους με το θεατή, 3) ο ρόλος των συγκεκριμένων αποφάσεων στην παραγωγή διαφορετικών τύπων *ιστορικής αλήθειας, τεχνο-ιστορικής γνώσης αλλά και αισθητικής κρίσης και εμπειρίας* σε σχέση με τα εκθέματα.

Και τα τρία αυτά ζητήματα αποτέλεσαν από την αρχή έντονα σημεία τριβής ανάμεσα σε αρνητικούς και θετικούς αναλυτές της συλλογής Έλγιν στη Βρετανία, και πήραν αντικρουόμενες και εξίσου μισές απαντήσεις. Παρόμοιες διαμάχες καθόρισαν μεγάλες τροποποιήσεις κατά την ιστορία της

έκθεσής τους στο ίδιο ίδρυμα οι οποίες κατέληξαν με την ίδρυση της Αίθουσας Duveen πριν από μισό αιώνα περίπου στις σημερινές διευθετήσεις. Ο λογοκριτικός ορίζοντας που καθόρισε αυτού του τύπου την παρουσίαση παραμένει ενεργός τόσο στο Βρετανικό Μουσείο όσο και αλλού (συμπεριλαμβανομένου και του Νέου Μουσείου Ακρόπολης), και είναι ανάγκη, αφού ιστορικοποιηθεί, να αναλυθεί κριτικά.

Στο πρώτο μέρος της ομιλίας θα ενταχθούν τα παραπάνω τρία ζητήματα στον τεχνο-ϊστορικό ορίζοντα υποδοχής των γλυπτών τις πρώτες δύο δεκαετίες του 19^{ου} αι. Στο δεύτερο μέρος θα αναλυθεί η μουσειακή διαπραγμάτευσή τους από το Βρετανικό Μουσείο με έμφαση στην πλούσια υπόθεση της αρχιτεκτονικής κατασκευής της Αίθουσας Duveen, την έννοια του αυτόνομου περίοπτου έργου τέχνης που επέβαλε στα γλυπτά του Παρθενώνα, και τον σκανδαλώδη καθαρισμό των γλυπτών τη δεκαετία του 30.

Η ομιλία θα κλείσει με μία κριτική αξιολόγηση του ρόλου αυτών των πρακτικών στην προαγωγή συγκεκριμένων πολιτικών σχετικά με την πολιτιστική κληρονομιά σήμερα. Ενώ δηλ. η λύση της μετατροπής των γλυπτών του Παρθενώνα σε αυτόνομα καλλιτεχνικά έργα φαίνεται να ταιριάζει στην αποκομμένη εμπειρογνωμοσύνη του Βρετανικού Μουσείου και τη βασική του επιχειρηματολογία για την παραμονή των γλυπτών στη Βρετανία, η υιοθέτηση παρόμοιων πρακτικών από το Νέο Μουσείο Ακρόπολης είναι φαινομενικά παράδοξη. Για τον ίδιο λόγο, όμως, αυτή η υιοθέτηση είναι πολύ σημαντικότερη καθώς κάνει ανάγλυφες τις εναλλακτικές λειτουργίες ταυτοποίησης, γνώσης και συγκίνησης που επενδύονται σε παρόμοιες πρακτικές.

Aris Sarafianos, Lecturer of Art History, University of Ioannina

‘Taking the Optimal Distance from the Parthenon Sculptures: Managing Architectural Sculpture and the Making of History in a Museum’

Abstract

This paper aims to put central questions of current museological practice within the context of art history and the history of architecture with the intention of clarifying the ways in which history and cultural heritage are managed and represented in museums today. The Elgin collection of the British Museum and the display of the Parthenon sculptures will be at the centre of this talk. Three are the main topics of this study: a) the different historical ways in which the notion of architectural sculpture has been either emphasized or evaded in the critical appreciation and museological presentation of the Parthenon sculptures, b) the issue of optimal distance of such an architectural collection from the ideal viewer/museum-visitor, and the multitude of ways in which the sculptures’ very nature and relation to the viewer change according to their spatial positioning, c) the role of such decisions in the production of diverse types of historical truth, art historical knowledge but also of aesthetic judgment and affective experience vis-à-vis the objects in hand.

All of these questions have been hotly debated by British supporters and opponents of the Elgin collection right from the very beginning, attracting conflicting and equally incomplete answers. Such conflicts follow the history of the collection within the British Museum: they produced radically different solutions over the years leading up to the scheme finally adopted more than half a century ago by the Duveen Gallery. The discursive practices that defined this type of presentation remain

largely in operation today both in the British Museum and elsewhere, and they requires further historico-critical analysis.

In the first part of the talk, I will embed the three questions mentioned above in the art historical field of the sculptures' turbulent reception during the first two decades of the 19th century. In the second part, I will analyze their museological management by the British Museum with special emphasis to the construction of the Duveen Gallery, the notion of free-standing artworks it finally imposed on the Parthenon sculptures, and the cleaning scandal of the 30s with which, as I argue, such a de-contextualized notion may be related.

The talk will close with a critical appreciation of the role such practices play in the promotion of cultural heritage policies today. If the transformation of the Parthenon sculptures into autonomous artworks seems to fit the decontextualised connoisseurship prevailing in the British Museum and its main line of argument against the sculptures' return to Greece, then the adoption of similar practices by the New Acropolis Museum seems to be rather paradoxical. By the same token, however, such a convergence is all the more significant insofar as it throws into higher relief the alternative processes of object identification, knowledge production and affective value invested in similar practices.

Βιογραφικό

Ο Άρης Σαραφιάνας είναι Λέκτορας στην Ιστορία της Τέχνης στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων. Πήρε το διδακτορικό του από το Πανεπιστήμιο του Μάντσεστερ το 2001, δίδαξε σε αυτό έξι χρόνια και στη συνέχεια εργάστηκε ως ερευνητής και επιστημονικός συνεργάτης στα Πανεπιστήμια του Yale, του UCLA και στο ερευνητικό κέντρο της Huntington Library στο San Marino. Δημοσιεύει για την ιστορία της τέχνης στο 18^ο και 19^ο αι. και τις ευρείες σχέσεις της με την ιστορία της βιο-ιατρικών επιστημών, της λογοτεχνίας και της βιο-πολιτικής κατά την ίδια περίοδο. Άρθρα του έχουν δημοσιευθεί από το Art Bulletin, το Journal of the History of Ideas, το Representations και άλλα διεθνή ακαδημαϊκά περιοδικά.

Νίκος Σησαμάκης, Συντηρητής έργων τέχνης - εικαστικός, Διευθυντής του πολιτισμικού εργαστηρίου AENAON

‘Η έννοια του «μητροπολιτικού μουσείου» ως δικτύου για τη συνολική διαχείριση θεματικών μουσείων. Η περίπτωση της Ρόδου’

Περίληψη

Στον τομέα της διαχείρισης, της προβολής και της αξιοποίησης των πολιτισμικών αγαθών κυρίως μέσω της δημιουργίας νέων μουσείων και στη διαχείριση των υφιστάμενων, έχει αρχίσει να εφαρμόζεται η έννοια του «Μητροπολιτικού Μουσείου». Πρόκειται για σύγχρονη πρόταση διαχείρισης των πολιτισμικών πόρων που περιλαμβάνει τη δημιουργία κεντρικού μουσείου και

μουσείων ή μνημείων δορυφόρων. Βασικός σκοπός του εν λόγω διαχειριστικού μοντέλου είναι η ορθή και συντονισμένη προώθηση των πολιτιστικών αγαθών και συνακόλουθα η αειφόρος ανάπτυξη μιας ευρύτερης περιοχής. Τέτοιου τύπου μοντέλο ανάπτυξης θεωρούμε ότι αναπτύσσεται στον ελλαδικό χώρο κατ' εξοχήν μέσω του νέου μουσείου Ακροπόλεως και των καινοτόμων δράσεων του.

Παράλληλα προς το μοντέλο ανάπτυξης του μουσείου Ακροπόλεως και των σημαντικών τομών που αυτό ευαγγελίζεται για τη διαχείριση μουσειακών πόρων στην Ελλάδα, παρουσιάζεται στην εισήγησή μας η περίπτωση της Ρόδου. Το υπό υλοποίηση μοντέλο «Μητροπολιτικού Μουσείου» εφαρμόζεται στη δημιουργία δικτύου χριστιανικών μουσείων και επισκέψιμων μνημείων που ανήκουν στο Μορφωτικό Ίδρυμα της Μητροπόλεως. Αξιοποιεί την δυναμική ενός κεντρικού μουσείου - πόλου έλξης επισκεπτών, γύρω από τον οποίο συγκροτείται ένα δίκτυο μουσείων και επισκέψιμων μνημείων, τα οποία μπορούν να λειτουργούν είτε ως παραρτήματα του «μητροπολιτικού» είτε ως αυτόνομες μονάδες. Βασικό συστατικό στοιχείο του δικτύου είναι ένα στοχευμένο σπονδυλωτό μουσειολογικό σενάριο που εκτυλίσσεται εξελικτικά σε όλους τους κόμβους και έχει ως κεντρικό θέμα την ιστορία της ροδιακής Εκκλησίας και τον πολιτισμό που αναπτύχθηκε στο νησί γύρω από την ορθόδοξη λατρεία.

Η αρχιτεκτονική του άρθρωση επιτυγχάνεται μέσω της εξιστόρησης ολοκληρωμένων αυτοτελών ιστοριών – εκθέσεων που παρουσιάζονται σε κάθε κόμβο, συμπεριλαμβανομένου και του κεντρικού μουσείου και αποτελούν ταυτόχρονα ενότητες και υποενότητες του κεντρικού σεναρίου. Επίσης, κάθε κόμβος στο τοπικό του σενάριο περιλαμβάνει μία ενότητα αφιερωμένη στα μνημεία ή στους πολιτισμικούς πόρους της περιοχής και μία δεύτερη που είναι αφιερωμένη στο κεντρικό θέμα ώστε να μπορεί να καθίσταται εισαγωγικός και πληροφοριακός σταθμός για τον επισκέπτη που έρχεται σε πρώτη επαφή με το δίκτυο. Η λειτουργία του δικτύου για να είναι περισσότερο ελκυστική θα εμπλουτίζεται με επίσης εξελικτικές περιοδικές εκθέσεις και δραστηριότητες, οι οποίες θα βασίζονται και στο τοπικό, ζωντανό καλλιτεχνικό και πολιτιστικό δυναμικό. Το δίκτυο δεν λειτουργεί ανταγωνιστικά στις δράσεις του ΥΠ.ΠΟ.Τ. ή άλλων δομών πολιτισμού και οικονομίας, αλλά συμπληρωματικά και υποστηρικτικά.

Καταλήγοντας, επισημαίνεται ότι η μεθοδολογία προσέγγισης και εφαρμογής του εν λόγω μοντέλου διαχείρισης πολιτιστικών πόρων παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον μέσα από απλά και σαφή ερωτήματα που αφορούν στο τι αντιπροσωπεύει το μοντέλο αυτό, στον σκοπό και τους επιμέρους στόχους του και στην επιθυμητή ή ανεπιθύμητη από την πλευρά μας λειτουργία του. Στην κατεύθυνση αυτή σημαντικά μπορούν να συμβάλουν τα αποτελέσματα ενός πολιτισμικού SWOT που ανιχνεύει μειονεκτήματα και κινδύνους, πλεονεκτήματα και ευκαιρίες. Επιπλέον, η συγκριτική παράθεση του μοντέλου αυτού με το κατ' εξοχήν «στρατευμένο μουσείο» της Ελλάδος μπορεί να οδηγήσει σε μια νέα αντίληψη για τη διαχείριση των πολιτιστικών αγαθών.

Nikos Sisamakís, Conservator and Visual Artist, Director of the cultural laboratory AENAON

'The concept of the 'metropolitan museum. The case of Rhodes'

Abstract

The concept of the 'Metropolitan Museum' has begun to be applied in the field of management, promotion and utilization of cultural assets, primarily through the creation of new museums and the management of existing ones. This modern concept of cultural asset management includes the development of a central museum and a number of monuments or other museums operating as satellites. The main purpose of this management model is the correct and coordinated promotion of cultural goods and thus the sustainable development of a broader region. Arguably, this type of development model is being developed in Greece primarily through the new Acropolis museum and its innovative actions and activities.

In parallel to the development model of the Acropolis Museum and the major changes it brings to the management of museum resources in Greece, we present in this paper the case of Rhodes. The model of 'Metropolitan Museum' under implementation in Rhodes applies to a network of Museums of Christian faith and suchlike monuments which belong to the Educational Foundation of the Diocese. It builds on the momentum of a central museum – serving as a pole of attraction, around which a network of museums and monuments is established, operating either as annexes of the 'metropolitan museum' or as autonomous units. A key component of the network is its modular museological scenario, which unfolds in stages on all its nodes and has as its central theme the history of the Church of Rhodes and the culture that has been developed on the island around the Orthodox worship.

The architectural structure of the network is achieved through an integrated narration of individual story - reports presented at each node, including the main museum, which also constitute sections and subsections of the central scenario. Moreover, each node in its local scenario includes a section dedicated to the monuments or cultural resources of the region and a second one devoted to the central theme. Thus, it can serve both as introductory and information station for visitors coming into first contact with the network. For the network to be more attractive, it will also be enriched with evolutionary periodic reports and activities which will be based on the local, vibrant artistic and cultural resources. The network will not operate in competition with the actions of YP.PO.T. or other organizations of cultural and economical outlook, but will aim to complement and support them.

In conclusion, it is noted that the methodological approach and application of this model of cultural resource management is of particular interest. Through simple and clear questions we will outline what it represents, its purpose and specific goals and desirable or undesirable modes of operation from our point of view. In this vein, a significant contribution can be made by the results of a SWOT detecting its cultural strengths, weaknesses, opportunities and threats. Moreover, a comparative juxtaposition of this model with the predominantly 'militant' museums of Greece could lead to a new concept in the management of cultural assets.

Βιογραφικό

Ο Σησαμάκης Νίκος σπούδασε Συντήρηση Έργων Τέχνης στο Τ.Ε.Ι. Αθηνών με μεταπτυχιακές σπουδές στον τομέα της διαχείρισης της πολιτιστικής κληρονομιάς στο Πανεπιστήμιο Κρήτης. Παράλληλα με τις εγκύκλιες σπουδές παρακολούθησε προγράμματα εικαστικών τεχνών και θήτευσε στο πλάι σημαντικών καλλιτεχνών. Διευθύνει το Πολιτισμικό Εργαστήρι ΑΕΝΑΟΝ το οποίο ίδρυσε το 1998 και δραστηριοποιείται εμπράκτως στους τομείς των μουσειακών μελετών και εφαρμογών, διαχείρισης πολιτισμικών αγαθών, εικαστικών τεχνών, συντήρησης έργων τέχνης και αναστήλωσης μνημείων. Ειδικεύεται σε θέματα έρευνας και υλοποίησης ψηφιακών εφαρμογών σε χώρους πολιτισμικού ενδιαφέροντος και ηλεκτρονικής διαχείρισης συλλογών. Τα ερευνητικά του ενδιαφέροντα είναι στον τομέα των εικονικών περιηγήσεων και ψηφιακών εκθέσεων καθώς και στον τομέα των δικτύων μουσείων.

Ελεονώρα Σκουτέρη-Διδασκάλου, Επικ. Καθηγήτρια Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Λαογραφίας, Α.Π.Θ.

‘«Εκεί όπου (συν)διαλέγονται οι πολιτισμοί». Η περίπτωση Branly’

Περίληψη

Με το γύρισμα του αιώνα και μ’ έναν ιδιαίτερα δικό του τρόπο το Μουσείο Branly στο Παρίσι έθεσε εξ υπαρχής και εξ αντικειμένου το ζήτημα των νέων μετα-αποικιοκρατικών μουσείων. Η εισήγηση αναφέρεται στην απόφαση για τη δημιουργία ενός πρωτοποριακού «μουσείου των πολιτισμών», ο προγραμματισμός, οι στρατηγικές, ο σχεδιασμός, οι συζητήσεις, οι διενέξεις, οι συγκρούσεις, συνιστούν ένα άκρως ενδιαφέρον αφήγημα, όπου τα *προ* και τα *κατά* καθόρισαν δεσμευτικά τα *μετά*. Στην εισήγηση υποστηρίζεται ότι η προσχεδιασμένη μουσειολογική ταυτότητα του Branly ως *μουσείου-συλλέκτη* ετεροτοπισμένων αντικειμένων και η συνεπακόλουθη εφ’ όλης της ύλης εκθεσιακή του πολιτική ως *μουσείου ετερότητας*, αλλά και ο γιγαντισμός του όλου εγχειρήματος το καθιστούν όχι μόνο μουσείο-σύμβολο, αλλά και μεταμουσείο. Ως πείραμα και ως πραγματικότητα το Branly, όπως όλα τα εξέχοντα μουσεία του είδους, θέτουν τον κανόνα και το μέτρο για τη λειτουργία αλλά την ίδια την υπόσταση των μητρο-κοσμοπολιτικών μουσείων του 21^{ου} αιώνα. Από αυτήν την άποψη, η περίπτωση Branly δεν μπορεί παρά να βρίσκεται στο επίκεντρο ενός άκρως ενδιαφέροντος και ερεθιστικού προβληματισμού όχι μόνο για το ρόλο των μουσείων ως αγωγών πολιτισμού ή τόπων άσκησης πολιτιστικής πολιτικής, αλλά και ως πεδίων σύγκρουσης απόψεων, αντιλήψεων και πρακτικών που σχετίζονται με ευρύτερα ζητήματα.

Nora Skouteri-Didaskalou, Assistant Professor of Social Anthropology and Folklore, AUTH

“*Là où dialoguent les cultures*”. *The Branly case*’

Abstract

At the turn of the century and in a way of its own, the Musée Branly in Paris has set the agenda for the new post-colonial museums. The paper lays the groundwork for a critical approach of this particular case presenting the main points surrounding the decision-making for the creation of a pioneering “museum of cultures”, the programming, the strategies, the design-projects, the discussions, the debates, and the conflicts that surrounded the whole scheme. The fact that Branly was intended as a *musée-collecteur* of “heterotopised” museum objects and that it follows the exhibition strategy of a *museum of heterogeneity*, in relation to the gigantic dimensions of the whole plan mark it out not only as a museum-symbol but also as a meta-museum. Both an experiment and a reality, Branly, together with all the outstanding museums of the kind, set the rule and the standard for the metro-cosmopolitan museums of the 21st century. From this point of view, the Branly case cannot but lie at the very heart of an interesting and intriguing discussion about the role of the museums as cultural communicators and instruments of culture politics, but also as combat zones for diverging views and practices related to broader cultural, ideological and political issues.

Βιογραφικό

Αρχαιολογία (πτυχίο ΑΠΘ), Κοινωνική Ανθρωπολογία (Μετταπτυχιακό UCL και PhD Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Λαογραφίας ΑΠΘ). Ζητήματα ιστορίας, επιστημολογίας και μεθοδολογίας της Ανθρωπολογίας και της Λαογραφίας, τοπική και ανθρωπολογική ιστορία, πολιτιστική πολιτική και μουσειολογία. Επιτόπια εθνογραφική έρευνα. Επιμέλεια εκθέσεων και μουσείων και σχεδιασμός και συντονισμός πολιτιστικών προγραμμάτων. Συνεργάτις του περιοδικού *Ο Πολίτης* και του *Βήματος της Κυριακής*. Στα αυτοτελή δημοσιεύματά της περιλαμβάνονται τα: *On Greek Dowry. Spatiotemporal Transformations* (1976), *Η τέχνη του λόγου στις παραδοσιακές κοινωνίες* (1980), *Ανθρωπολογικά για το γυναικείο ζήτημα* (1984, 21991), *Ίνουιτ, όπως άνθρωποι* (1997), *Από τας κύκλωθεν πολιτείας και χώρας του Άνω και Μέσου Αλιάκμονος: ο χώρος, οι οικισμοί και οι άνθρωποι στο γύρισμα του 20ού αιώνα* (2003), *δια-κρίσεις: ανθρωπολογικές δοκιμές* (2003), *Τα Πολύτιμα της Παράδοσης -κατάλογος Έκθεσης* (2007), *Κεντώντας τη μνήμη: το Μουσείο της Μέριμνας Ποντίων Κυριών* (2011).

Ελένη Στεφάνου, Αρχαιολόγος-μουσειολόγος, Διδάσκουσα Μουσειολογίας και Μουσειοπαιδαγωγικής, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

‘Το Νέο Μουσείο της Ακρόπολης στον κυριακάτικο Αθηναϊκό Τύπο (2009)’

Περίληψη

Θέμα της παρούσας ανακοίνωσης αποτελεί η προβολή του ιδρυτικού γεγονότος του Νέου Μουσείου της Ακρόπολης στον αθηναϊκό κυριακάτικο Τύπο. Για τη διερεύνηση του θέματος αυτού μελετήσαμε και αναλύσαμε το περιεχόμενο της κύριας αρθρογραφίας έξι εφημερίδων ποικίλου πολιτικού/κομματικού προσανατολισμού. Από την ανάλυση περιεχομένου διαφαίνονται δύο κεντρικοί άξονες γύρω από τους οποίους εκφέρεται ο λόγος για το Νέο Μουσείο:

α) το απαράμιλλο μεγαλείο του αρχαίου ελληνικού πολιτισμού και η λειτουργία του στην τόνωση της εθνικής υπερηφάνειας,

β) η επαναδιατύπωση του ελληνικού αιτήματος για τον «επαναπατρισμό» των γλυπτών του Παρθενώνα.

Οι δύο αυτοί ιδεολογικοί/θεματικοί άξονες αναλύονται στην ιστορικότητά τους. Από την ανάλυση προκύπτουν ενδιαφέροντα συμπεράσματα αναφορικά με την επιβίωση και αναπαραγωγή παραδοσιακών αντιλήψεων και γνωστών ιδεολογικών στερεοτύπων για το κύρος της Αρχαιότητας και την πολιτική χρήση της τόσο στο εσωτερικό για κομματική αντιπαράθεση γύρω από την πατρότητα του εγχειρήματος της ίδρυσης του Νέου Μουσείου της Ακρόπολης όσο και στο εξωτερικό για τη δημιουργία εντυπώσεων στους Βρετανούς σχετικά με την επιστροφή των Ελγίνειων μαρμάρων.

Eleni Stefanou, Archaeologist-Museologist, Adjunct Lecturer, University of the Aegean

‘The New Acropolis Museum as seen through the Athens Sunday Press (2009)’

Abstract

This paper investigates the presentation of the New Acropolis Museum in the Athens Sunday Press during the period of the museum’s inauguration (June 2009).

It proceeds to the content analysis of six newspapers of varied political orientations. The analysis reveals two main axes around which the discourses around the New Acropolis Museum are constructed:

a) The grandeur of classical Greek civilization and its role in the reinforcement of national pride, and

b) The readdressing of the demand for the repatriation of the Parthenon/Elgin Marbles, vested with an aspect of “modern” Philhellenism.

These two ideological axes are investigated in and situated within their historical context. Their analysis results in interesting conclusions concerning the endurance and reproduction of traditional

ideological stereotypes about the significance of Classical Antiquity and its political use regarding both domestic and foreign affairs.

Βιογραφικό

Η Ελένη Στεφάνου σπούδασε Αρχαιολογία στο Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας του ΑΠΘ και κατόπιν εκπόνησε μεταπτυχιακές σπουδές στην Ενάλια Αρχαιολογία στο Πανεπιστήμιο του Southampton, ερευνώντας ζητήματα προβολής του ναυτικού παρελθόντος στα ναυτικά μουσεία της Ελλάδας. Η διδακτορική της διατριβή, που εκπονήθηκε στο Πανεπιστήμιο του Southampton με υποτροφία του Ιδρύματος Κρατικών Υποτροφιών, ερευνά τη σχέση ναυτικής κληρονομιάς και εθνικής ταυτότητας, όπως αυτή προκύπτει από την αναπαράσταση και αναβίωση του ναυτικού παρελθόντος σε μουσεία και τελετές μνήμης.

Τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα αφορούν στις ιδεολογικές χρήσεις του παρελθόντος στο παρόν, όπως αυτές διαμορφώνονται μέσω των πολιτιστικών αναπαραστάσεων, της διαχείρισης της ιστορικής μνήμης, και της εκπαίδευσης, δηλαδή μέσω πεδίων που αποτελούν τους κατ' εξοχήν διαύλους διαμόρφωσης μιας σχέσης οικειότητας ποικίλων κοινωνικών ομάδων με το παρελθόν.

Βάνα Τεντοκάλη, Αν. καθηγήτρια Αρχιτεκτονικού Σχεδιασμού, Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών, Α.Π.Θ.

‘Bernard Tschumi: “Contextualizing the Concept”

Περίληψη

Το απόσπασμα “Contextualizing the concept” συνιστά το πρώτο μέρος από τη γνωστή φράση του Bernard Tschumi: “Contextualizing the concept – conceptualizing the context” («μετασηματίζοντας το ‘συγκεκριμένο’ σε ‘έννοια’ – μετασηματίζοντας την ‘έννοια’ σε ‘συγκεκριμένο’»). Τη φράση αυτή, με τα δυο σκέλη, χρησιμοποίησε ο Tschumi στην παρουσίαση της μελέτης του στη Θεσσαλονίκη με τίτλο «Architectural concept versus context» (30 Ιανουαρίου 2004), για να περιγράψει την κεντρική ιδέα του κτιρίου.

Η αναφορά του πρώτου μόνο μέρους της φράσης στην προτεινομένη εισήγηση δεν είναι τυχαία. Οφείλεται στην άποψη, που θα υποστηριχτεί ως υπόθεση εργασίας, ότι βασική παράμετρος στη διαμόρφωση της κεντρικής ιδέας του Νέου Μουσείου Ακρόπολης αποτελεί η διαδικασία «μετασηματισμού του context σε concept» και όχι η αντίστροφη της, δηλαδή «του μετασηματισμού του concept σε context».

Τα επιχειρήματα που θα χρησιμοποιηθούν βασίζονται ταυτόχρονα τόσο στον λόγο (γραπτό και προφορικό) του Tschumi, όσο και στο εννοιολογικό οπλοστάσιο των θεωριών της αποδόμησης, στις οποίες ανήκει το έργο του.

Vana Tentokali, Associate Professor, School of Architecture, AUTH

‘Bernard Tschumi: “Contextualizing the concept”’

Abstract

The notion “Contextualizing the concept” consists of the first part of the well known citation “Contextualizing the concept – conceptualizing the context” introduced by Bernard Tschumi during his lecture on «Architectural concept versus context” presented in Thessaloniki (30th of January 2004), based on his project for “The New Acropolis Museum”.

Playing with the words “context” and “concept” and creating verbs by them (“contextualizing” and “conceptualizing”), Bernard Tschumi formulates the main compositional idea for his architectural proposal of the New Acropolis Museum, which is explored in two parts: “Contextualizing the concept”: is the procedure through which the context is transformed in a process of becoming in order to affect the concept. “Conceptualizing the context”: is the procedure through which the concept is transformed in a process of becoming in order to affect the context.

The reference on the first only part of the two “antithetical” notions in the title “Contextualizing the concept” is not accidental, since it stems from the basic argument, which is going to be presented in the proposed paper as a working hypothesis according to which: it consists the main compositional parameter for the design process of the New Acropolis Museum.

The conceptual armory for the articulation of the above argument is based on the philosophical discourse of the theories of deconstruction and specifically on their architectural “translation” by Bernard Tschumi.

Βιογραφικό

Δίπλωμα Αρχιτεκτονικής (1972) και Διδακτορικό Δίπλωμα στην Αρχιτεκτονική (1988), Τμήμα Αρχιτεκτόνων του Α.Π.Θ. Μέλος του Διδακτικού Προσωπικού (Instructor), Department of Architecture του Roger Williams College (Bristol Rhode Island ΗΠΑ) (1986). Research Fellow στο Behavioral Science Research Group in Architecture του Department of Architecture σε συνεργασία με το Program for Gender Studies του Department of Humanities του MIT (ΗΠΑ) (1982-1985). Visiting Scholar στο Program of History, Theory and Criticism, Department of Architecture του MIT (θερινό εξάμηνο 1992). Visiting Research Fellow στο Program in Hellenic Studies, Princeton University (ΗΠΑ) (1.9-25.11.2008). Ερευνητικά ενδιαφέροντα: Διερεύνηση του σημείου συνάντησης μεταξύ των θεωριών της αποδόμησης του χώρου και του φύλου. Ειδικότερα τα τελευταία χρόνια, η διερεύνηση εστιάζεται στη διαδικασία του αρχιτεκτονικού σχεδιασμού μέσα από την οπτική της «κειμενικότητας».

Καλή Τζώρτζη, Αρχαιολόγος-Μουσειολόγος, ΥΠ.ΠΟ.Τ. , Διδάσκουσα Μουσειολογίας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων και Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

‘Χώρος και έκθεση: Σχέσεις αυτονομίας, αντιστοιχίας ή αλληλεπίδρασης’

Περίληψη

Με αφετηρία την άποψη ότι ο χώρος αποτελεί το κοινό στοιχείο του κτιρίου και της έκθεσης και βασική διάσταση της μουσειακής εμπειρίας (Falk & Dierking 1992, Hein 1998, Black 2005, Wineman & Peponis 2010), και με υπόβαθρο την ανάλυση των ευρωπαϊκών μουσείων η οποία παρουσιάστηκε στο προηγούμενο συμπόσιο, η ανακοίνωση αυτή επικεντρώνεται στη σχέση του σχεδιασμού του αρχιτεκτονικού και του εκθεσιακού χώρου και τις συνέπειές της στην εμπειρία του επισκέπτη. Το ζήτημα αυτό διερευνά αρχικά μέσα από τη συγκριτική ανάλυση δύο μουσείων τέχνης, του Εθνικού Μουσείου Μοντέρνας Τέχνης, στο Κέντρο Pompidou (Παρίσι) και της Tate Modern (Λονδίνο), με το σκεπτικό ότι τα δύο μουσεία εικονογραφούν το βασικό δίλημμα, για τον αρχιτέκτονα και τον επιμελητή, μεταξύ του ρόλου του χώρου ως αφηγηματικού μέσου και του ρόλου του ως λειτουργικού εργαλείου. Σε αυτά αντιπαραθέτει στη συνέχεια το νέο Μουσείο Ακρόπολης ως έκφραση μιας τρίτης δυνατότητας, ενός σύνθετου τρόπου με τον οποίο η αρχιτεκτονική του εκθεσιακού χώρου μπορεί να λειτουργήσει νοηματοδοτικά.

Kali Tzortzi, Archaeologist-Museologist, Hellenic Ministry of Culture and Tourism, Adjunct lecturer, University of Ioannina and University of Thessaly

‘Space and display: relations of independence, correspondence or interaction’

Abstract

Taking as starting point the idea that space constitutes the common element between the building and the display, and a key dimension of museum experience (Falk & Dierking 1992, Hein 1998, Black 2005, Wineman & Peponis 2010), and as background, the analysis of the European museums presented in the previous symposium, this presentation focuses on the relation of the design of the architectural and the exhibition space and its effects on the experience of the visitor. This issue is explored first through the comparative analysis of two art museums, the National Museum of Modern Art, in the Pompidou Centre (Paris) and Tate Modern (London), with the rationale that the two museums illustrate the basic dilemma, for the architect and the curator, between the role of space as a narrative medium and its role as a functional tool. To these, it juxtaposes next the new Acropolis Museum as the expression of a third possibility, a complex way in which the architecture of the exhibition space can act by giving meaning.

Βιογραφικό

Η Καλή Τζώρτζη σπούδασε Ιστορία και Αρχαιολογία στο Πανεπιστήμιο Αθηνών και πραγματοποίησε μεταπτυχιακές σπουδές στην Κλασική Αρχαιολογία στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης και στη Μουσειολογία στην École du Louvre στο Παρίσι. Η διδακτορική διατριβή της, που εκπόνησε στη Bartlett School του University College London, είχε θέμα τη σχέση μεταξύ

αρχιτεκτονικού και εκθεσιακού χώρου στα μουσεία. Τη μεθοδολογία που ανέπτυξε για τη μελέτη αυτής της σχέσης διατύπωσε στο βιβλίο της *‘Η χωρική αρχιτεκτονική των μουσείων’* (2010) καθώς και σε άρθρα σε ελληνικά και διεθνή επιστημονικά περιοδικά και βιβλία. Εργάζεται στη Διεύθυνση Μουσείων, Εκθέσεων και Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων του Υπουργείου Πολιτισμού και διδάσκει μουσειολογία στο Πανεπιστήμιο Δυτικής Ελλάδας, στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας και στο Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα *‘Μουσειακές Σπουδές’* του Πανεπιστημίου Αθηνών.

Καλλιόπη Φουσέκη, Μουσείο Επιστημών Λονδίνου. Διδάσκουσα, Ανοιχτό Πανεπιστήμιο Κύπρου

‘Ο ρόλος της διαπραγματευτικής στρατηγικής στην πολιτισμική διαχείριση: Η περίπτωση του νέου Μουσείου Ακροπόλεως’

Περίληψη

Η ειδικότητα της πολιτισμικής διαχείρισης επικεντρώνεται τις τελευταίες δεκαετίες στην αξιολόγηση των συχνά συγκρουόμενων αξιών που οι εμπλεκόμενοι φορείς προσδίδουν στην πολιτιστική κληρονομιά (value-based heritage management). Η υπάρχουσα θεωρία και πρακτική στον τομέα αυτό έχει, όμως, παραβλέψει σε μεγάλο βαθμό την αναγκαιότητα και τις μεθόδους ανάπτυξης στρατηγικών διαχείρισης συγκρούσεων που συχνά προκύπτουν στα πλαίσια διαχείρισης ενός πολιτιστικού έργου. Το αποτέλεσμα της μη διαχείρισης των συγκρούσεων αυτών οδηγεί συχνά σε πολυποίκιλα και δυσεπίλυτα προβλήματα, όπως καθυστερήσεις και μη ολοκλήρωση του έργου ή σε δυσφήμιση του φορέα.

Η περίπτωση του Νέου Μουσείου Ακρόπολης παρέχει τη δυνατότητα προβολής και ερμηνείας πολυδιάστατων συγκρούσεων μεταξύ των άμεσα και έμμεσα εμπλεκόμενων φορέων. Με αφορμή τις διαφωνίες αναφορικά με την καταλληλότερη θέση ανέγερσης του Νέου Μουσείου αναδύονται τα βαθύτερα ιδεολογικά ερείσματα, τα οποία ώθησαν σε συγκρούσεις.

Απώτατος σκοπός της εισήγησης είναι η ερμηνευτική ανάλυση των συγκρούσεων στην περίπτωση του Νέου Μουσείου και η παρουσίαση ενός συνδυαστικού μοντέλου διαχείρισης συγκρούσεων, οργανικά ενταγμένου σε στρατηγικά μοντέλα πολιτισμικής διαχείρισης. Η παρουσίαση των συγκρούσεων και του μοντέλου διαχείρισης βασίζεται σε διεπιστημονική προσέγγιση που συνδυάζει κοινωνιολογικές, οικονομικές, οργανωσιακές και ψυχολογικές θεωρίες.

Kalliopi Fouseki, Science Museum London and Adjunct Lecturer, Open University of Cyprus

'The role of negotiation in heritage management: The case of the New Acropolis Museum'

Abstract

In the last two decades heritage management theorists and practitioners have largely focused on the significance of assessing the often conflicting values that different 'stakeholders' attach to cultural heritage (value-based heritage management). Despite the vast existing literature on the value-based approach to heritage, there is a significant lack in addressing and analyzing the necessity for developing specific strategies to manage the prevention or occurrence of such conflicts. The lack of relevant strategies, as a consequence, often causes heritage management projects to face various problems.

It is the aim of this paper to analyse the conflicts that occurred during the construction of the New Acropolis Museum and to present a conflict management model that could be used as a basis for resolving disputes related to cultural heritage projects. The case of the New Acropolis Museum provides an excellent opportunity to unfold the complexity of the multi-dimensional conflicts that emerged in relation to the location of the museum at the Makrigianni site, a plot beneath the Acropolis hill. The suggested model is based on management, social and psychological theories and models that have been developed in the field of negotiation studies.

Βιογραφικό

Η Καλλιόπη Φουσέκη είναι υπεύθυνη έρευνας κοινού και ανάπτυξης στρατηγικής ένταξης κοινωνικά αποκλεισμένων ομάδων σε μουσειακές δραστηριότητες του Μουσείου των Επιστημών του Λονδίνου. Επίσης εργάζεται ως συνεργάτης-λέκτορας στο Ανοικτό Πανεπιστήμιο της Αγγλίας και στο Ανοικτό Πανεπιστήμιο της Κύπρου. Σπούδασε Αρχαιολογία και Ιστορία της Τέχνης στο Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών και κατόπιν εκπόνησε μεταπτυχιακό και διδακτορικό δίπλωμα στην ειδικότητα της πολιτιστικής διαχείρισης στο University College London. Στο παρελθόν εργάστηκε στον Οργανισμό Ανέγερσης Νέου Μουσείου Ακρόπολης, στο Αρχαιολογικό Μουσείο Ολυμπίας, στο Μουσείο του Λονδίνου και στο τμήμα Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου του York. Τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα επικεντρώνονται σε θέματα πολιτιστικής διαχείρισης, μουσειολογίας και θεωρίας της πολιτισμικής κληρονομιάς.

Μιχάλης Φωτιάδης, Αν. Καθηγητής Προϊστορικής Αρχαιολογίας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

‘Το αίτημα για αυθεντικότητα’

Περίληψη

Έχει παρατηρηθεί κάποιες φορές ότι το κλασικό είχε πάντοτε, και εξακολουθεί να έχει, τη δυνατότητα να ανατρέπει τις ερμηνείες που του έχουν δοθεί και να προκαλεί εναλλακτικές αναγνώσεις. Η ιστορία της υποδοχής της κλασικής τέχνης, από την εποχή του Montfaucon και του Winckelmann ως τις μέρες μας, στέκεται μάρτυρας της σοφίας αυτής της παρατήρησης. Η ίδια σοφία ισχύει και για το αίτημα της αυθεντικότητας στη μουσειακή παρουσίαση του παρελθόντος: για τον Alexandre Lenoir, δημιουργό του Μουσείου των Γαλλικών Μνημείων στα τέλη του 18^{ου} αιώνα, η αυθεντικότητα στην παρουσίαση παρελθόντων αιώνων εξασφαλιζόταν με συμπλήματα από διαφορετικά μνημεία και με δραστικές παρεμβάσεις στα εκθέματα, και οι Βερσαλλίες μετατράπηκαν σε Μουσείο της Ιστορίας της Γαλλίας χάρη, κατά κύριο λόγο, σε «αυθεντικές» απεικονίσεις ιστορικών γεγονότων και προσώπων οι οποίες παραγγέλθηκαν μετά το 1833. Η έκθεση στο νέο Μουσείο Ακρόπολης υπακούει σε μια τρέχουσα, κυρίαρχη αντίληψη για την αυθεντικότητα, η οποία είναι πολύ διαφορετική από τις ανωτέρω αλλά και αποτελεί συνέχειά τους. Πρόκειται για μια αντίληψη που παραμένει πιστή σε μοντερνιστικές αρχές και ιδεολογία, ακολουθώντας προπαντός τη βασική μοντερνιστική διάκριση – εκείνο το «αγεφύρωτο χάσμα» – ανάμεσα σε υποκείμενο (κοινωνικό πρόσωπο, που υπόκειται στις συγκυρίες της ιστορίας) και αντικείμενο (φυσική ύλη, πέραν των ιστορικών συγκυριών, αλλά και οι «Άλλοι»). Όπως κάθε ιδεολογικά πληροφορημένη διάκριση, έτσι και αυτή διατείνεται ότι έχει τις ρίζες της στη φύση του κόσμου και, κατά συνέπεια, βρίσκεται υπεράνω ιδεολογίας. Στην εργασία που ακολουθεί προσπαθώ να φέρω αντιρρήσεις σ’αυτήν την κυρίαρχη άποψη.

Michael Fotiadis, Assistant Professor of Prehistoric Archaeology, University of Ioannina

‘The demand for authenticity’

Abstract

It has been repeatedly pointed out that the classical always had, and still has, the potential to subvert the interpretations given to it and to provoke and inspire alternative readings. The history of the reception of classical art since Montfaucon and Winckelmann bears witness to the wisdom, indeed pointedness, of that observation. The same wisdom holds with regard to the demand for authenticity in the museum’s presentation of the past: for Alexandre Lenoir, creator of the Musée des Monuments Français (1790s), authenticity was ensured by drastic interventions on the monuments exhibited, interventions aimed at bringing those monuments into line with the style of the century they belonged to; and, when the palace of Versailles was made into the Musée de l’Histoire de France, the Musée was mainly furnished with freshly minted artworks, commissioned and executed in 1833 and after. The exhibits in the new Acropolis Museum attend to a current, widely shared conception of authenticity very different from those of the early nineteenth century, still they espouse some of the fundamental premises of those conceptions. They remain faithful to

modernist principles and ideology, above all to the fundamental modernist distinction – the “gaping chasm,” indeed – between subject (a social actor, subject to historical contingency) and object (nature’s matter, exempt from history’s vagaries, but also “the Other”). Like all ideology-wise distinctions, this one too pretends to be rooted in nature and, thus, to be above ideology. In the paper that follows I try to articulate objections to this all-too-powerful distinction.

Βιογραφικό

Ο Μιχάλης Φωτιάδης έχει διδάξει σε διάφορα πανεπιστήμια στις Η.Π.Α. και τώρα διδάσκει στο Τμήμα Ιστορίας – Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων. Εκπαιδεύτηκε ως προϊστοριολόγος και έχει κάνει έρευνες πεδίου σε θέσεις της Εποχής του Λίθου στη βόρεια Ελλάδα. Επιπλέον έχει ένα μακροχρόνιο ενδιαφέρον, καθώς και δημοσιεύσεις, για ζητήματα που προκύπτουν από την άσκηση της αρχαιολογίας στο εθνικό κράτος (19^{ος} και 20^{ος} αιώνας) και στο σημερινό πλαίσιο της παγκοσμιοποίησης.

Νάσια Χουρμουζιάδη, Αρχιτέκτονας, Ι.Δ.Α.Χ., Α.Π.Θ.

‘Αρχαία πράγματα και σύγχρονες εικόνες. Η χαμένη υλικότητα του παρελθόντος’

Περίληψη

Παρατηρώντας τα αρχαιολογικά μουσεία, από τα πρώιμα παρωχημένα παραδείγματα μέχρι τις εκσυγχρονισμένες προτάσεις των τελευταίων χρόνων, θα μπορούσε κανείς να υποστηρίξει ότι παρά τις προφανείς τους διαφορές εμφανίζουν μια βασική και καθοριστική για τη συνολική τους ανάπτυξη ομοιότητα: δομούνται με άξονα την ασαφώς προσδιορισμένη αισθητική γοητεία και αυταπόδεικτη ιστορική σημασία των αρχαίων αντικειμένων. Παρότι, στο αντίστοιχο διάστημα, η αρχαιολογία έχει διυλίσει τα αντικείμενά της αυτά καθαυτά και έχει επανειλημμένα αμφισβητήσει και επανεξετάσει το ρόλο τους στο πεδίο της αρχαιολογικής ερμηνείας, η μουσειακή πράξη μάλλον περιορίζει το όποιο ανατρεπτικό της ενδιαφέρον γύρω και έξω από τα ίδια τα αντικείμενα. Ευκαιριακοί χαρακτηρισμοί «μοναδικότητας», «κάλλους» ή «αντιπροσωπευτικότητας» τούς χαρίζουν το διαβατήριο για την έκθεση. Τα αρχαία μουσειοποιημένα αντικείμενα, εν τέλει, βρίσκονται σε μια θεωρητική «ουδέτερη ζώνη» και ο εκθεσιακός χειρισμός τους δε φαίνεται να επηρεάζεται ούτε από τις μουσειολογικούς επαναπροσδιορισμούς ούτε από τις αρχαιολογικές αμφισβητήσεις.

Ως αποτέλεσμα των παραπάνω προκύπτουν αμηχανίες και αντιφάσεις, η κυριότερη ίσως από τις οποίες βρίσκεται στο γεγονός ότι ενώ η αρχαιολογία ως πράξη και ερμηνεία στηρίζεται στην υλικότητα των αρχαίων πραγμάτων και το μουσείο βασίζει την αξιοπιστία του στην αυθεντική υλική παρουσία των εκθεμάτων του, τα πράγματα της αρχαιότητας μετατρέπόμενα σε εκθέματα αποβάλλουν κάθε στοιχείο υλικότητας και λειτουργούν ως απλές εικόνες. Ο μουσειακός εκσυγχρονισμός, συνήθως, προσθέτει στην έκθεση ακόμη περισσότερα οπτικά ερεθίσματα, συμβάλλοντας σε μια γενικευμένη μουσειακή «εξαϋλωση», με αποτέλεσμα, εκτός από την

προφανή απώλεια ερεθισμάτων και πληροφοριών, μια ερμηνευτική «πλαisiώση» που εμποδίζει τη δημιουργική νοητική επεξεργασία από την πλευρά του επισκέπτη, τον κύριο, δηλαδή, στόχο του σύγχρονου μουσείου. Οι διαπιστώσεις αυτές, δημιουργούν, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαιτερότητες των αρχαιολογικών αντικειμένων, τη διάθεση να αναζητήσει κανείς τρόπους για να υποσκάψει την κυριαρχία της όρασης μέσα στον μουσειακό χώρο, με την αξιοποίηση άλλων αισθητηριακών ερεθισμάτων, όπως ο ήχος.

Nassia Chourmouziadi, Architect, AUTH

'Ancient things and contemporary images. The lost materiality of the past'

Abstract

Many things can be said about the obvious differences between the early outdated archaeological museums and the recent flourishing in number and in technical innovation examples. Still, it can be argued that they all based on the same fundamental principle; their exhibition evolves around the vaguely determined aesthetic values and the self-evident historical significance of ancient objects. During the last decades, archaeology is scrutinising its objects and has repeatedly undermined and re-examined their interpretational role. However, in the same period, subversive museum attempts do not touch the objects themselves, and a typical exhibit includes archaeological finds that are incidentally characterized “unique”, “beautiful” or “representative”. In other words, musealised ancient things are stacked in a theoretical “no man’s land” that is affected neither by museological revolutions nor by archaeological reflexivity.

In an attempt to figure out some of the methodological reasons causing the detected museological awkwardness, this paper suggests that an inherent weakness of the whole procedure lies on the discrepancy between materiality, being the base of archaeological interpretational approach, as opposed to visuality that constitutes the dominating –if not the sole– frame for the museum experience. Almost all contemporary innovations are simply adding more visual elements around the de-materialised objects that are forced to function as mere images. This procedure not only subtracts layers of information, but, framing the material fragments of the past, obstructs the visitors’ creative elaboration and interpretation, as well. Following this line of thought, this paper suggests that we should reevaluate the visual impact of ancient objects and think of alternative ways to handle them either as arguments of a contemporary interpretation theory or as fragments of an undeciphered past. Either way, the question is whether we can reveal their materiality through the visual, and whether other sensory stimuli, such as sound, can lend us a hand.

Βιογραφικό

Σπούδασε σε τρία διαφορετικά εκπαιδευτικά περιβάλλοντα (Χημεία, Αρχιτεκτονική, Αρχαιολογία), προσπαθώντας να συνδυάσει τη «θετικιστική» μεθοδολογία, το δημιουργικό σχεδιασμό και τη θεωρητική αναζήτηση στο πεδίο της διαχείρισης και κοινωνικής αξιοποίησης των πολιτισμικών πόρων, και, κυρίως, την κοινωνικοποίηση της αρχαιολογικής δραστηριότητας. Οι προβληματισμοί και οι προτάσεις της δοκιμάστηκαν σε μια σειρά μελετών που αφορούν συγκρότηση πλαisiών διαχείρισης πολιτισμικών πόρων, μουσειακές εκθέσεις –όπως το Μουσείο Κινηματογράφου

Θεσσαλονίκης- και επεμβάσεις σε αρχαιολογικούς χώρους –όπως το Οικομυσείο του Δισπηλιού-, ενώ ταυτόχρονα παρουσιάζονται σε δημοσιεύσεις και παρουσιάσεις σε συνέδρια. Δίδαξε Μουσειολογία στο ΑΠΘ και στο Πανεπιστήμιο του Αιγαίου.